

Musiikkipedagogin taiteellisen osaamisen hyödyntäminen kunnallisesti

Anna-Mari Autere

OPINNÄYTETYÖ
Helmikuu 2024

Musiikin ylempi tutkinto-ohjelma
Musiikkipedagogi ylempi AMK

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Musiikin ylempi tutkinto-ohjelma
Musiikkipedagogi YAMK

AUTERE, ANNA-MARI:

Musiikkipedagogin taiteellisen osaamisen hyödyntäminen kunnallisesti

Opinnäytetyö 54 sivua, joista liitteitä 6 sivua
Helmikuu 2024

Opinnäytetyössä tutkittiin musiikkipedagogin taiteellisen osaamisen hyödyntämistä kunnallisesti. Musiikkioppilaitoskenttä Suomessa on muuttumassa väestökehityksellisesti ja rahoituksellisesti, joten tarve musiikkipedagogin mahdollisten uudenlaisten työnkuvien löytämiselle on ajankohtainen.

Ennen tutkimuksen toiminnallisen osuuden aloittamista opinnäytetyössä tarkastellaan musiikkipedagogin nykyisiä työnkuvia, työn luonnetta, musiikkipedagogin identiteettiä kunnallisessa ympäristössä ja sitä, millaisia kunnallisia palveluita tulevaisuudessa mahdollisesti tarvitaan. Myös ajantasainen lainsäädäntö ja rahoitus selvitettiin.

Tutkimuskysymyksessä etsittiin jo olemassa olevia toimintamalleja musiikkipedagogin taiteellisen osaamisen hyödyntämiselle osana kunnan muita hyvinvoinnin palveluita ja kartoitettiin asenteita ja halukkuutta toiminnan kehittämiseksi. Tutkimus on laadullinen empiirinen tutkimus, jonka aineisto kerättiin kyselytutkimuksella. Aineiston analyysiin käytettiin suhteellista frekvenssiä ja avointen vastausten osalta teemoittelua.

Anonyymi kyselytutkimus lähetettiin kaikkiin Suomen kunnallisiin musiikkioppilaitoksiin, jotka nauttivat valtionosuuksista. Vastaajat olivat opetushenkilöstöä, rehtoreita sekä kunnan ylempiä sivistys- ja kulttuurijohtajia. Vastauksia saatiin huomattava määrä suhteessa tutkimuskenttään.

Tutkimustuloksista on pääteltävissä, että 80% vastaajista olisivat halukkaita edistämään musiikkipedagogin osaamisen hyödyntämistä myös musiikkioppilaitosten seinien ulkopuolella muissa kunnan palveluissa. 9% vastaajista harkitsi asiaa pohtien, onko todellinen tarve tarpeeksi laaja suhteessa työnkuvan muutokseen tarvittavaan prosessiin. 11% vastaajista halusi pitäytyä puhtaasti pedagogisessa työssään tai ei kokenut tarvetta tarjota mahdollisuutta toimintamallin muutokseen alaisilleen. Lopuksi avataan tuloksista ja päätelmistä johdettuja johtopäätöksiä sekä pohditaan niiden käytännön mahdollisuuksia suhteessa tutkimuskysymykseen.

Asiasanat: musiikkipedagogi, taiteellinen osaaminen, kunnallinen musiikkioppilaitos

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Master's Degree Program in Music

AUTERE, ANNA-MARI:

Utilization of the music pedagogue's artistic competence at a municipal level

Master's thesis 54 pages, appendices 6 pages
February 2024

This thesis was about studying the use of the artistic competence of a music pedagogue in a municipal environment. The musical institute field in Finland is changing in regards to the population development and funding. For these reasons, it is important to look for possible alternative fields of work for music pedagogues.

Before the functional part of the research, this thesis looked at the current nature of the music pedagogues working environment in regards to the fields of work, the nature of the work, the identity position in the municipal environment, and what kind of municipal services might be needed in the future. The current legislature and funding was also researched.

The research question was about finding already existing operating models for utilizing the music pedagogues artistic competence as a part of the municipality's other welfare services, and mapping the attitudes and willingness in developing the activities. The research is a qualitative empiric study, and its material was gathered with a survey. The analysis of the research used relative frequency, and the open answers were assorted by the themes.

An anonymous survey was sent to all of the municipal musical institutes in Finland that received state shares. The respondents were teachers, principals, and the higher cultural and education directors of the municipalities. The amount of answers received was significant in relation to the research field.

The research showed that 80% of the respondents would be willing to promote utilizing the competence of the music pedagogue also in other services in the municipality, outside of musical institutes. 9% of the respondents were unsure, on the basis of thinking if the actual need is big enough for the process needed for changing the nature of the job. 11% of the respondents wanted to stay purely in the pedagogic working field, or didn't feel the need to offer the possibility of altering the nature of the job for their subordinates. At the end of the thesis are the conclusions drawn from the results and inference of the study, and thoughts about the practical use of the conclusions from the research.

Key words: music pedagogue, artistic competence, municipal music institute

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	MUSIIKKIPEDAGOGIN ROOLI KUNNALLISESTI.....	7
	2.1 Musiikkipedagogin työnkuva ja työn luonne	7
	2.2 Musiikkipedagogin osaaminen ja identiteetti	9
	2.3 Musiikkipedagogin työn luonne tulevaisuudessa?.....	11
	2.4 Kunnan kulttuurivelvoitteet ja rahoitus.....	14
3	TUTKIMUSMENETELMÄT JA AINEISTONKERUU	18
	3.1 Tutkimuskysymyksen asettelu ja rajaus	18
	3.2 Tutkimusmenetelmät.....	19
	3.3 Aineistonkeruumenetelmät ja analyysi	20
	3.4 Tutkimuksen eettiset periaatteet	21
4	KYSELYTUTKIMUKSEN TULOKSET JA PÄÄTELMÄT	23
	4.1 Ensimmäinen pääteema – muuttuva musiikkiopistokenttä	23
	4.1.1 Asema työpaikalla	23
	4.1.2 Työskentelykunnan väestökehitys	24
	4.1.3 Työskentelykunnan koko	25
	4.1.4 Viikoittainen liikkuminen paikkakuntien välillä.....	26
	4.1.5 Yksi vai useampi työnantaja?	26
	4.1.6 Onko useampi työnantaja oma valinta?.....	27
	4.2 Toinen pääteema – työnkuva ja taiteellinen osaaminen.....	28
	4.2.1 Vaikuttaminen työpaikalla	28
	4.2.2 Taiteellisen osaamisen ylläpito ja kehittäminen	30
	4.2.3 Itsenäisenä muusikkona toimiminen vapaalla sektorilla	31
	4.2.4 Muusikkona toimiminen kunnan ostamana palveluna	32
	4.3 Kolmas pääteema – toimenkuvat ja resurssit.....	33
	4.3.1 Musiikkioppilaitoksen toiminnan rahoittaminen.....	34
	4.3.2 Koulutusta vastaamaton työ	35
	4.3.3 Mitä on koulutusta vastaamaton työ?	36
	4.3.4 Taiteellisen osaamisen hyödyntäminen.....	37
	4.4 Neljäs pääteema – osaaminen ja osaamisen tunnistaminen	39
5	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	42
	LÄHTEET.....	45
	LIITTEET	49
	Liite 1.....	49

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö tutkii kunnallisissa musiikkioppilaitoksissa työskentelevien musiikkipedagogien taiteellisen osaamisen hyödyntämistä osana kunnan kulttuuri- ja hyvinvointipalveluita. Tarve osaamisen, halukkuuden ja jo olemassa olevien käytänteiden selvittämiseksi on ajankohtainen. Suomessa syntyvyys on laskussa ja varsinkin pienemmät maakunnissa toimivat musiikkiopistot kärsivät oppilaspulasta tulevina vuosina (Tilastokeskus 1990-2022, väestönmuutokset ja väkiluku alueittain). Tämä johtaa kuntaosuuspaikkojen vähentämiseen ja joiltain osin mahdollisesti virkatuntien alittumiseen. Samaan aikaan musiikkioppilaitosten valtionosuusjärjestelmää tarkastellaan uudelleen. Mikäli työnkuvien tarkastelusta uusista näkökulmista ei tehdä, on vaarana, että varsinkin harvinaisempien instrumenttien opettaminen keskittyy suurimpien kaupunkien musiikkioppilaitoksiin. Samalla yhdenvertaisuus tasokkaan musiikinopetuksen saatavuudesta eriarvoistuu riippuen oppilaan kotikunnan sijainnista ja koosta.

Olen itse työskennellyt instrumenttiopettajana osakaskunnista koostuvissa musiikkioppilaitoksissa sekä suuremmassa kaupungissa taiteen perusopetusta ja ammatillista koulutusta tarjoavassa konservatoriossa. Olen huomannut, että ylläpitävät toimenpiteet ja toimintatavat opetustarjonnan ylläpitämiseksi eroavat jonkin verran toisistaan. Rahoitus on yksi osa, mutta ei kriittisin. Kunnallisissa osakaskunnista koostuvissa musiikkioppilaitoksissa yhdellä pedagogilla on kokemukseni mukaan itsenäisempi työn luonne verrattuna suurissa organisaatioissa työskenteleviin. Siksi muodostuu myös huomattavasti suurempi tarve tunnistaa musiikkipedagogien osaaminen ja henkilökohtaiset mielenkiinnot, jotta opetuksen järjestäminen muodostuu sujuvaksi ja opettajan pedagogisen osaamisen monipuoliseksi hyödyntämiseksi. Mikäli pedagogin mielenkiinto opetustyönsä lisäksi on taiteellisen osaamisen hyödyntäminen ja kehittäminen, heräsi mielenkiinto tutkia myös laajemmin, saisiko tätä hyödynnettyä kuntien palveluverkoissa ilman erillistä lisärahoitusta osana palkatun musiikkipedagogin kuukausipalkkaa. Tällöin tuntivajeesta kärsivä opettaja saataisi pysymään alueella ja tasokasta musiikinopetusta saisi jatkossakin joka puolella Suomea.

Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena ja se lähetettiin kaikkiin taiteen perusopetusta tarjoaviin kunnallisiin musiikkioppilaitoksiin, jotka ovat valtionosuusjärjestelmän piirissä (Suomen musiikkioppilaitosten liitto). Kysymykset olivat ohjattu kaikkiin portaisiin opettajista sivistystoimenjohtajiin ja jokaista pyydettiin vastaamaan oman positionsa kautta. Edellä mainitut kokemukseni toimivat myös hypoteesina tutkimuksen tuloksille. Avoimien vastauskenttien kautta tavoite oli myös löytää jo olemassa olevia hyviä toimintamalleja sekä kehityskohtia. Vastauksia saatiin yhteensä 99 kappaletta.

Opinnäytetyön näkökulma on musiikkipedagogin taiteellisen osaamisen hyödyntämisessä, sillä muusikkous on olennainen osa musiikkipedagogiksi kasvamista ja jokaisella musiikkipedagogilla se ilmenee jossain muodossa. En kuitenkaan näe syytä, mikseivät tulokset olisi sovellettavissa muihinkin kunnallisesti hyödynnettäviin musiikin erityisosaamisen kohteisiin, kuten hoivamusiikkiin, musiikkiterapiaan, erityismusiikkikasvatukseen, musiikkiliikuntaan, tai mihin tahansa, mihin tarvittavaa osaamista ja koulutusta kultakin löytyy.

Opinnäytetyön alussa avataan kentän tämän hetkistä tilannetta, musiikkipedagogin toimenkuvia, rooleja ja tulevaisuuden näkymiä, musiikkioppilaitosten talouden muodostumista sekä kunnan kulttuurivelvoitteita. On tärkeää tiedostaa, millaiseen kontekstiin tulokset peilautuvat. Ennen tutkimustuloksia esitellään tutkimusmetodologiset lähtökohdat ja punnitaan tutkimuksen eettisiä kysymyksiä. Tutkimustuloksissa esitellään kyselytutkimuksen kysymykset sanallisesti, mutta ne löytyvät myös liitteestä 1. sellaisenaan kuin ne on lähetettykin. Viimeisessä luvussa avataan johtopäätöksiä tutkimustuloksista suhteessa tutkimuskysymykseen ja pohditaan mahdollisia jatkotoimenpiteitä.

Opinnäytetyö on suunnattu kaikille musiikkioppilaitosten kanssa asioita hoitaville kuntaelimille. Toivon tämän työn synnyttävän keskustelua toimintakulttuurin ja työnkuvien mahdollisuuksista jo olemassa olevan rahoituksen puitteissa. Samalla toivon, että opettajakunnan ääni saadaan kuuluviin tutkimusperustaisesti tulevia päätöksentekotilanteita varten.

2 MUSIIKKIPEDAGOGIN ROOLI KUNNALLISESTI

2.1 Musiikkipedagogin työnkuva ja työn luonne

Musiikkipedagogin työnkuvasta suurin osa on oppilaiden opettamista. Opetusta ohjaa taiteen perusopetuksen opetussuunnitelma, jonka tavoitteena on kasvattaa musiikin harrastajia, kuuntelijoita ja ammattilaisia. Opetusta tarjotaan varhaisiän musiikkikasvatuksesta aina laajan oppimäärän syventäviin opintoihin saakka. Tavoitteena on antaa työkaluja mm. esittämiseen, ilmaisuun, oppimaan oppimiseen, harjoitteluun, kuuntelemiseen, musiikin hahmottamiseen, säveltämiseen ja improvisointiin. Näitä osa-alueita myös arvioidaan yhdessä oppilaan kanssa läpi opintojen. Opetus koostuu yksilö- ja ryhmäopetuksesta ja se sisältää omien instrumenttituntien lisäksi yhteismusisointia sekä musiikin hahmotusaineiden opiskelua. Lisäksi oppilaalla on vapaus valita valinnaisia opintoja omien mielenkiinnon kohteiden mukaan. (Opetushallitus, Musiikki taiteen perusopetuksessa 2017.)

Musiikkipedagogin työnkuvaan kuuluu opetettavan oppiaineen hallitsemisen ja opetuksen organisoinnin lisäksi paljon vuorovaikutusta. Opetustilanne vaatii vastavuoroisuutta ja siksi opettajan ja oppilaan väliseen luottamukseen tulee panostaa. On tärkeää tiedostaa, että usein instrumenttiopettaja on nuoren pisin perheen ulkopuolinen viikoittainen aikuiskontakti esimerkiksi peruskouluun verrattuna. Siksi tunnetaidoista huolehtiminen kuuluu olennaisena osana musiikin opiskeluun. (Pehkonen & Keskinen ym. 2022.)

Kunnan näkökulmasta suurimpana erona musiikkipedagogin ja peruskoulun taideaineiden aineopettajan työssä pitäisin oppimisen omaehtoisuutta ja pitkäjänteisyyttä. Toki peruskoulussakin omaehtoisuus ja pitkäjänteisyys on mahdollista ja suotavaa, mutta ilman näitä musiikkioppilaitoksessa on vaikeaa, ellei jopa mahdotonta opiskella, sillä taiteen perusopetus ei kuulu yleisen oppivelvollisuuden piiriin. Siksi on erityisen tärkeää, että yksilöopetus on vuorovaikutukseltaan toimivaa.

Erona musiikinopettajan rooliin koen, että siinä missä musiikinopettajan ensisijainen rooli on opettaa musiikkia yleisaineena, musiikkipedagogin tavoite on kasvattaa kunnan hyvinvointia musiikki työvälineenä. Yksi näistä keinoista ovat musiikkioppilaitokset, joissa tavoitteellisuus ja oppiainesisällöt ovat instrumenttikohdaisesti hyvin pitkälle vietyjä, mutta musiikkioppilaitoksen seinien ulkopuolella musiikkipedagogin rooli voi olla moninaisempi. Näitä mahdollisia rooleja pyritään selvittämään myös opinnäytetyön tutkimuksessa.

Musiikkipedagogin työ on suurimmalta osin iltatyötä, sillä opetus järjestetään useimmiten oppilaiden koulupäivän jälkeen. Tämä vaatii joustoa perheiden ja oppilaitoksen välillä, jotta arjesta tulee sujuvaa. Oma kokemukseni on, että aktiivinen yhteydenpito koteihin ja selkeät raamit opetuksen sisällöstä ja tavoitteista muodostavat hyvän pohjan opetuksen organisoinnille. Tällöin arki ei mene sekaisin konsertteja edeltävistä ylimääräisistä harjoituksista tai konserttimatkoista. Tiedämme, että samanlainen opetustapa kaikille ei ole tasapuolista, sillä opimme kaikki eri tavoin ja omaksumme opittua eri nopeuksilla. Aivan samalla tavalla tasapuolinen opetuksen järjestäminen ei siis välttämättä tarkoita samaa aikataulu-palettia kaikille oppilaille, vaan tasapuolisen toimivaa kokonaisuutta oppilaan ja opettajan välillä. Usein räätälöidyt lukujärjestykset ja kaavamaisuutta noudattamattomat treeniajat voidaan nähdä stressaavina elementteinä ja rutiinin puutoksena, mutta henkilökohtaisesti näen sen mahdollisuutena toimivaan opetukseen osana opetettavan aineen perusluonnetta. Tällöin opetus on mahdollista järjestää silloin, kun oppiminen on tavoitteen kannalta hedelmällisintä. Peruskouluissa näissä raameissa on vähemmän joustovaraa. Opettaja tuntee itsensä ja oppilaansa parhaiten, joten opettajan tulisi olla myös opetusjärjestelyiden suunnittelussa vahvasti läsnä. Toimivan opetuksen organisointi onkin yksi suurimmista musiikkipedagogin työn luonteeseen liittyvistä asioista opetussuunnitelmien toteuttamisen ja oppiainesisältöjen hallitsemisen lisäksi.

2.2 Musiikkipedagogin osaaminen ja identiteetti

Musiikkipedagogin osaamisen ytimenä on oman instrumentin korkeatasoinen hallinta. Se luo peruspohjan oppiaineen sisällölle, jotta opetushetkessä fokuksen on mahdollista säilyä pedagogiikassa ja oppilaan tarpeiden kuuntelemisessa. Jotta korkeatasoinen instrumentin hallinta on mahdollista, on takana vuosien harjoittelutyö ja sitä kautta kehittynyt muusikkous. Muusikkoudella tarkoitetaan tässä yhteydessä syvää henkilökohtaista suhdetta musiikkiin ja tarvetta ilmaista sitä instrumenttinsa kautta joko omaksi iloksi itselleen tai konserttilavoilla yhdessä muiden kanssa. Tästä muusikkoudesta ammennettavat elannon lähteet ovat yleisimmin pedagogina ja/tai muusikkona toimiminen.

Pelkkä instrumenttiosaaminen ei kuitenkaan riitä pedagogina toimimiseen. Pedagoginen osaaminen hankitaan opiskelemalla oppiaineen didaktiikkaa ja yleisiä pedagogisia aineita sekä harjoittelemalla näitä käytännössä. Pedagoginen osaaminen on myös yleisesti selkein näkökulma sille, miten kunnan muut elimet näkevät musiikkipedagogin työyhteisössään ja mitä tältä myös odotetaan. Usein jää hieman pimentoon, että pedagogisen työn laadukas toteuttaminen vaatii myös vahvan musiikillisen osaamisen ylläpitämistä ja kehittämistä. Käsityöperustaisten ammattien perusedellytys on, että taito täytyy olla ensin itsellä, ennen kuin sitä voi opettaa muille. Taidon ylläpitäminen ja kehittäminen taas vaatii jatkuvaa taidon käyttämistä, jottei se pääse ruostumaan. Laadukkaassa instrumenttiopetuksessa muusikkous ja pedagogisuus pääsevät parhaimmillaan keskustelemaan keskenään ja sitä kautta on mahdollisuus löytää jokaiselle oppilaalle juuri hänelle sopivimmat oppimistavat.

Musiikkipedagogin identiteetti muotoutuu läpi uran. Harri Kukkonen on tutkinut osaamisperustaisuutta ja opettajan identiteettiä eri positioiden kautta (Kukkonen 2018), jonka pohjalta Ida-Maria Raudasoja on soveltanut identiteetti-positioita musiikkiopiston opettajien näkökulmasta (Raudasoja 2019). Tässä yhteydessä tarkastellaan musiikkiopiston opettajien identiteetti-positioita musiikkipedagogin osaamisen ja kunnallisen tuottavuuden näkökulmasta.

Kaksi suurinta sisältöteemaa ovat substanssin ja pedagogisen osaamisen asiantuntemus. Näiden kahden teeman kautta identiteetin heijastumista voidaan tarkastella kolmella eri tasolla, yksilöllisellä, yhteisöllisellä ja yhteiskunnallisella tasolla (Kukkonen 2018). Musiikkioppilaitoksessa työskentelevällä opettajalla se tarkoittaa käytännössä arjen peilausta oman itsensä, työyhteisönsä ja työskentelykunnan välillä. (Taulukko 1.)

	Yksilöllinen taso: peilaus omaan itseensä (Kukkonen, Raudasoja)	Yhteisöllinen taso: peilaus työyhteisöön (Kukkonen, Raudasoja)	Yhteiskunnallinen taso: peilaus työskentelykuntaan (Autere)
Substanssin asiantuntemus	Oma ammattitaito.	Ammattitaidon käyttäminen ja esille tuominen työyhteisön eduksi.	Orkesterit, hyvinvointipalvelut, kulttuuritapahtumat ja aktiivinen kehittäminen.
Pedagogin osaaminen	Hahmotuskyky tulevaa kohtaan ja kyky toimia sen parhaaksi nykyhetkessä vuorovaikutuksen ja itse-reflektion keinoin.	Työilmapiirin rakentaminen ja vuorovaikutus.	Kasvattaja, musiikki työvälineenä. Yhteiskunnan henkisen pääoman kasvattaminen.

Taulukko 1. Musiikkipedagogin identiteetti-positiot kunnallisessa ympäristössä.

Oman instrumentin hallitseminen, eli substanssin asiantuntemus, voisi heijastua identiteetti-positioissa yksilöllisellä tasolla oman ammattitaidon kautta, ja työyhteisössä oman taiteellisen osaamisen esille tuomisessa niin, että taito on tarvittaessa muidenkin käytettävissä osana yhteistyötä. Kunnallisesti taiteellinen osaaminen näyttäytyy usein kaupunginorkesterin kautta, joiden muusikoista useat myös opettavat. Mikäli kunnassa ei ole omaa orkesteria, muita mahdollisuuksia on esimerkiksi toimia osana kunnan hyvinvointipalveluita palvelutaloissa, hoivakodeissa, päiväkodeissa, kouluissa ja kulttuuritapahtumissa.

Pedagoginen asiantuntemus kuvastaa identiteetti- ja roolipositioiden yksilöllisellä tasolla kykyä hahmottaa tuleva ja toimia sen parhaaksi nykyhetkessä vuorovaikutuksen ja itsereflektion keinoin. Musiikkipedagogilla tämä tarkoittaa opetushetkessä tapahtuvaa vuorovaikutuksen laatua sekä omaksuttua tieto- ja kokemusmaailmaa, josta tätä ammennetaan. Työyhteisössä pedagogisella asiantuntemuksella on todettu olevan suuri merkitys ilmapiirin rakentamisessa (Raudasoja 2019). Kunnallisella tasolla pedagogi toimii kasvattajana musiikki työvälteenä.

2.3 Musiikkipedagogin työn luonne tulevaisuudessa?

Opinnäytteen innoittajana toimivat seuraavat ajankohtaiset kysymykset: Millaisissa rooleissa kunnallinen musiikkipedagogi toimii tulevaisuudessa? Miten rahoitus muuttuu ja mitä kanavia pitkin musiikkioppilaitosten taloutta organisoidaan? Taataanko laadukkaan taiteen perusopetuksen saatavuus jatkossakin jokaiselle Suomessa asuvalle lapselle asuinpaikasta riippumatta? Tällaisiin kysymyksiin etsimme juuri nyt ratkaisuja. Kyse on myös arvovalinnoista.

Musiikkipedagogin itsensä kannalta tähän auttaa oman roolin hahmottaminen alan kentällä. Omien vahvuuksien kirkastaminen auttaa työn rajaamisessa ja oman osaamisen esiin tuomisessa sellaisissa tilanteissa, joissa se ei välttämättä ole kaikille itsestään selvää. Oman osaamisen määrittely itselleen myös hyvä tehdä tasaisin väliajoin. Mitä on ydinosaamiseni, mistä olen kiinnostunut laajentamaan osaamistani ja millaisissa työympäristöissä olen parhaimmillani? Tämä auttaa löytämään jokaiselle sopivat työnkuvat ja mahdollisesti luomaan myös uudenlaisia työtehtäviä. Kyse ei niinkään ole siitä, että kaikkien pitäisi osata kaikkea ja toteuttaa osaamistaan mahdollisimman laajasti joka puolella, vaan siitä, että jokaiselle löytyy sopivin muoto ja tapa toteuttaa virkasisältöään työehtosopimusten mukaisesti.

Toinen tärkeä huomio on musiikkipedagogin kyky nähdä oman työn tulokset erilaisissa ympäristöissä ja sitä kautta sanoittaa työn merkitystä myös hallintoelimille. Monelle musiikkioppilaitoksessa työskentelevälle on usein itsestään selvää, että työ on merkityksellistä ja se on myös suuri sisäisen motivaation kasvattaja. Musiikkioppilaitoksista lähtevä kasvatus näkyy suoraan ja välillisesti myös

ulospäin kunnallisella tasolla, mutta aina kulttuurista kumpuavaa hyvinvointia ei osata yhdistää juuri kulttuurikasvatuksen ansioihin. Kulttuurikasvatuksen ei pidäkään synnyttää pelkästään huippuammattilaista, vaan luoda resilienssiä ja sisältöä kunnan asukkaiden elämään. Tällainen on usein vaikea todentaa pöytäkirjoihin tarkalla laajuudella, vaikka usein kuuleekin ”taiteen pelastaneen” henkilön vaikeassa elämäntilanteessa. Siksi on tärkeää, että myös musiikkipedagogi itse yhdessä kunnallisten hallintoelimien kanssa nostaa aktiivisesti esiin kulttuurikasvatuksen merkitystä konkreettisin esimerkein. Tästä näkökulmasta koen, että musiikkipedagogin työtä voisi aivan hyvin toteuttaa muuallakin kuin musiikkioppilaitosten seinien sisäpuolella. Tämä ei olisi mitenkään pois tavoitteellisesta taiteen perusopetuksesta, vaan toisi sille juurikin lisäarvoa.

Musiikin kuuntelun, erityisesti vuorovaikutuksellisen musiikin kuuntelun, on todettu vaikuttavan positiivisesti ja ennaltaehkäisevästi monella eri tapaa kaikissa ikä- ja yhteiskuntaluokissa. Professori Petri Toiviainen on tutkinut ihmisiä funktionaalisen magneettiresonanssikuvauksen (fMRI-kuva) avulla ja todennut, että aivot aktivoituvat motorisilta alueilta myös kuuntelemalla. (Erkkilä 2014.) Musiikin kuuntelun on paitsi todettu vähentävän stressiä, ahdistusta ja masennusta, myös lisäävän toivoa, yleistä optimistista suhtautumista ja elämän kokemista merkityksellisenä (Gupta 2014).

Nuorten parissa työskennellessä musiikkipedagogilla on erityinen rooli, sillä heidän identiteettinsä muodostuminen on vielä alkutaipaleella. Musiikin kuuntelukasvatusta käsittelevässä artikkelissaan Leena Unkari-Virtanen viittaa sosiologi Charles Taylorin havaintoihin, joissa koko kulttuuriperintöön tutustumista pidetään merkittävänä tekijänä ihmisen henkilökohtaisen identiteetin muodostumisen kannalta. Musiikin laaja-alainen kuunteleminen ja kokeminen edistää sisäistä keskustelua itsensä kanssa ja ohjaa sitä kautta nuorta tuntemaan itsensä paremmin. (Unkari-Virtanen n.d.) Kunnallisella tasolla työtehtäviä voisi löytyä esimerkiksi musiikin kuuntelukasvatuksen saralla, sillä musiikkipedagogeilla ja kulttuuriinstituutioilla on tärkeä rooli myös kulttuurin muistin ylläpitäjänä.

Esimerkkejä musiikkipedagogin työstä nuorten keskuudessa löytyy musiikkioppilaitosten ulkopuolella esimerkiksi etsivän kulttuurityön parista. Toiminta toteuttaa 2019 säädettyä kulttuurilakia, mutta on toistaiseksi ollut hyvin hankepohjaista.

Keskiössä on sektorirajat ylittävä yhteistyö, joka edistää yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyötä. Etsivä kulttuurityö on matalan kynnyksen toimintaa, joka pyrkii ehkäisemään nuorten syrjäytymistä aloitteellisesti ja ennakoivasti taidekasvatuksen keinoin. (Juntunen, Kamensky & Turpeinen 2021.)

Taide vahvistaa työhyvinvointia. Perinteisinä keinoina moni työpaikka hankkii seiniensä taidetta. Se on kuitenkin melko suppea käsitys taiteen kaikista aineellisista ja aineettomista keinoista vaikuttamiselle. Seuraava käsitys on usein kontekstittömältäkin tuntuviissa tempauksissa, joissa työyhteisössä järjestetään esimerkiksi teemapäiviä. Työhyvinvointia ei kuitenkaan saavuteta irrallisilla irtiotoilla, vaikka niillekin on oma paikkansa ja tarpeensa. Pitkäjänteisenä toimintana taide kuitenkin lisää inhimillistä ja taloudellista hyvinvointia työpaikoilla (Ansio, Houni & Turunen 2018). Toteuttajat ovat tällä hetkellä pääasiassa yksityisiä toimijoita tai Taiteen edistämiskeskuksen tukemia tai välittämiä. Kunta voisi halutessaan huolehtia ainakin omien työntekijöidensä työhyvinvoinnista palkkaamalla oman musiikkipedagoginsa edistämään henkilöstönsä hyvinvointia. Keino on suhteellisen marginaalinen, mutta Suomen kaikki kuntien palveluksissa työskentelevät yhteensä laskettuna määrästä tulee yllättävän suuri. Jos edes pieni osa heidän työstä johtuvista masennus- ja uupumuspoissaoloista pieneneisi, olisi toiminnalla paitsi terveydellisiä, mutta myös taloudellisia etuja (Ansio & Houni ym. 2017, 2).

Käytännön tarpeita kunnallisella sektorilla musiikkipedagogin osaamisen hyödyntämiseksi löytyy erityisesti ikääntyvän väestön parista. Professorit Inkeri Ruokonen ja Heikki Ruismäki ovat tutkineet kokonaisvaltaisten musiikkiaktiiviteettien vaikutusta ikäihmisillä. Tuloksista on todettavissa, että musiikkiaktiiviteetteihin osallistunut ryhmä pärjasi vertailuryhmäänsä paremmin puhetta, vuorovaikutusta, laulamista, muistia ja yleistä vireystilaa koskevissa tehtävissä (Ruokonen & Ruismäki 2011, 6). On oletettavaa, että iän myötä edellä mainitut osa-alueet heikkenevät, joten pitäisin merkittävänä, että musiikkipedagogin työllä heikkenevistä voidaan hidastaa, ja osalla ihmisistä jopa nostaa. Tällainen toiminta paitsi parantaisi ikäihmisten elämänlaatua, se toimisi myös ennaltaehkäisevänä toimintana laitostumiselle. Kliinisissä olosuhteissa on myös tutkittu, että taiteen ja taiteellisen toiminnan avulla on parannettu hoitotuloksia, vähennetty fyysisiä ja psyykkisiä oireita, alennettu rauhoittavien-, kipu- ja unilääkkeiden määrää ja lyhennetty sairaalassaoloaika (Laitinen 2017, 27).

Neuropsykologian apulaisprofessori Teppo Särkämö Helsingin yliopistosta on tutkinut säännöllistä musiikin vuorovaikutuksellista kuuntelua. Särkämön mukaan tuloksia saadaan vain säännöllisellä ja pitkäjänteisellä toiminnalla (Hirvonen 2019). Tällä hetkellä toiminta on usein hanke- tai tutkimuspohjaista, jolloin pitkäkestoiset hyödyt eivät ole mitattavissa. Siksi vähäinenkin säännöllinen toiminta kasvattaisi kunnan yleistä hyvinvointia ja toisi jatkuvuutta ennaltaehkäisevään toimintaan. Parhaimmillaan se keventäisi terveydenhuollon ja hoivalaitosten ruuhkaa ja menoeriä.

Musiikkipedagogien työstä on varsin vähän kliinisiä tutkimuksia tutkimusaiheeseen liittyen, jonka vuoksi avaan lopuksi musiikkiterapian kliinistä tutkimusmaailmaa jättäen pois kaiken musiikkipedagogin osaamis- ja toimivallan ulkopuolella olevat alueet. Musiikkiin osallistumisella kuunnellen, kokien tai itse aktiivisesti osallistuen, on havaittu olevan erityisen tehokkaita vaikutuksia masennuksen ja ahdistuneisuuden hoitoon (Erkkilä 1996). Musiikkiterapeutti Jukka Tervon mukaan suorat vaikutukset ovat nähtävissä varsinkin syrjäytymisen ennaltaehkäisemisessä (Pinola 2016). Musiikkipedagogi ei voi toimia musiikkiterapeutina, mutta samoja teemoja käsitellään myös itselle mieleisen musiikin kuuntelussa ja yhdessä musisoidessa tai improvisoidessa. Musiikkiterapian tavoitteet ovat pelkkää musiikin kuuntelua laaja-alaisemmat, mutta tutkimuksissa musiikin aktiivisen ja osallistavan kuuntelun kautta todetut hyödyt eivät silti mitätöidy, oli kuunneltavan elävän musiikin tuottajana terapeutti, pedagogi tai ystävä. Mikäli kunta haluaisi lisäkouluttaa musiikkipedagogeja myös musiikkiterapeuteiksi, näkisin sen tehokkaana ja luontevana väylänä asiasta kiinnostuneille työntekijöille. Tällä hetkellä merkittävä osa pitkäaikaisista sairauspoissaoloista johtuu juuri mielenterveyden sairauksista, joten matalan kynnyksen ennalta-ehkäisevälle toiminnalle olisi tarvetta.

2.4 Kunnan kulttuurivelvoitteet ja rahoitus

8.2. 2019 astui voimaan laki koskien kuntien kulttuuritoimintaa. Laissa määritellään kulttuuritoiminnan järjestämistä koskevista asioista ja tavoitteista sekä teh-

tävistä, yhteistyöstä, osallistumisesta, tiedon tuottamisesta, toiminnan arvioinnista, valtionrahoituksesta ja kehittämistehtävästä. Kunnan kulttuuritoiminta käsittelee kulttuurin ja taiteen tekemistä, harrastamista, saatavuutta ja käyttöä sekä taide- ja kulttuurikasvatusta ja kulttuuriperintöä (laki kuntien kulttuuritoiminnasta 166/2019 1 §). Kunta on siis velvollinen huolehtimaan tämän hetken kulttuurihyvinnoinnista ja tulevaisuuden kulttuuriperinnöstä yhdenvertaisesti ja lainvoimaisesti.

Kulttuuritoimintaa järjestäessään kunnan tulee ottaa huomioon paikalliset olosuhteet ja voimavarat sekä eri väestöryhmien tarpeet. Lisäksi huomioon tulee ottaa muilla lakiasetuksilla säädetty toiminta, joka perustuu esimerkiksi taiteen perusopetuksesta annettuun lakiin (633/1998) ja vapaasta sivistystyöstä annettuun lakiin (632/1998). (Laki kuntien kulttuuritoiminnasta 166/2019 3 §.) On siis määriteltävä, että kunnan kulttuuripalveluiden järjestämisessä tulee käyttää paikallista asiantuntijaosaamista monipuolisesti.

Kunnat järjestävät palveluitaan lakisääteisesti ja tarvepohjaisesti. Kunnan kulttuuriveloitetta toteuttaessa täytyy tilannetta tarkastella myös kilpailutilanteena markkinoilla. Tällaiset vapaiden markkinoiden kilpailutilanteet ovat kuitenkin melko harvinaisia, sillä tilannetta ei synny, jos kunta tuottaa palveluja jo omana toimintanaan tai yhteistoimintavelvoitteen perusteella kunnan asukkaille lakisääteisinä palveluina (kunnan toiminta kilpailutilanteessa markkinoilla 410/2015 126/1&2 §). Kulttuuri- ja sivistystoiminta kuuluu juuri tähän piiriin. Kilpailutilannetta ei myöskään synny, jos

”kunta järjestää laissa tarkoitettua opetuksen tai koulutuksen järjestämislupaa, toimilupaa tai oppilaitoksen ylläpitämislupaa edellyttävää koulutusta, edellä mainitussa luvassa määrättyjä muita tehtäviä tai tuottaa palveluja tällaiseen opetukseen kiinteästi liittyvinä oppilaitos- ja opiskelijatöinä.”

(kunnan toiminta kilpailutilanteessa markkinoilla 410/2015 126/4 §).

Musiikkipedagogin työsopimukset ja toimenkuvat oppilaitoksissa kattavat suurimaksi osaksi myös edellä mainitun tilanteen. Mikäli kilpailutilanne markkinoilla kuitenkin syntyy, on se annettava osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi osana yhtiöittämisvelvollisuutta.

Musiikkipedagogi siis toteuttaa työssään kunnallisten musiikkioppilaitosten omien säädösten lisäksi myös kulttuurilain ja kuntalain määäämiä velvollisuuksia. Tästä näkökulmasta katsottuna pitäisin jälleen erittäin luonnollisena, että musiikkipedagogin pedagogista ja taiteellista osaamista voisi käyttää osana kunnan muita palveluita myös taiteen perusopetuksen ulkopuolella valtiosuuksien sallimissa rajoissa. Tällöin tehtävät toteuttaisi kunnan oma työntekijä ja korvaus maksettaisi osana palkkaa ilman erillistä kilpailutilannetta. Käytännössä palkka muodostuisi musiikkioppilaitoksen sisäisestä työstä taiteen perusopetuksen parissa, joka tarkoittaisi sidontaa myös musiikkioppilaitoksille kohdennettujen valtiosuuksien määäämiin velvollisuuksiin, mutta kunnan työntekijänä musiikkipedagogin palkasta osa voisi siis tulla kunnan muiden tehtävien kautta. Tämä tarkoittaisi työnkuvan muutosta työsopimukseen, joka usein on pitkä prosessi. Tutkimuksessa selvitetäänkin, olisiko tälle kuitenkin laajempikin tarve, jolloin prosessi kannattaisi.

Suomessa kuntien kulttuuritoimet muodostavat yhteensä noin 950 miljoonan euron kokonaisuuden. Vuosittaisista menoista suurimman osan, 650 miljoonaa euroa, kunnat rahoittavat verotuloillaan. Maksutuotoilla katetaan vain noin kymmenes menoista, 100 miljoonaa euroa. Valtion rahoitusta kunnat saavat viidenneksen, 200 miljoonaa euroa. (Lehtonen & Selkee 2020.) Nämä valtiosuudet jaetaan valtionvarainministeriön kautta ja kunnat voivat kohdentaa saamansa osuuden harkintansa mukaan (OKM valtiosuudet).

Valtiosuuksien tarkoitus on edistää julkisten palvelujen saatavuutta koko Suomessa. Järjestelmä kompensoi kustannuseroja ja tasaa tulopohjasta syntyviä eroja. Kunkin kunnan peruspalveluihin jakautuva valtiosuusprosentti kuvaa valtakunnallisesti valtion ja kuntien välistä kustannusten jakoa. (Tutki hallintoa. Valtiosuuksien tarkoitus). Taiteen perusopetuksessa valtiosuuksien määrätymisperuste määäärtellään kertomalla opetuksen perushinta kunnan asukasmäärällä. Yleisessä kulttuuritoimessa laskukaava saadaan niin ikään kertomalla yleisen kulttuuritoimen perushinta kunnan asukasmäärällä. (Laki kunnan peruspalvelujen valtiosuuksista 1704/2009.)

Koska kulttuuritoimen rahoituksesta suurin osa tulee kunnan omilta veronmaksajilta, pitäisinkin tärkeänä, että kaikki kulttuuritoiminta tehtäisi entistä näkyvämmäksi, jotta jokainen tietäisi, mitä jo olemassa olevalla rahalla on saavutettavissa. Kuntalaisten etuna olisi myös, että toiminnassa olisi mukana mahdollisimman paljon oman alueen potentiaalin tuntevia edustajia. Siksi on tärkeää, että osaavia kulttuuriammattilaisia, pedagogeja ja muusikoita löytyy väkilukuun suhteutettuna tasaisesti joka puolelta Suomea kunnan koosta riippumatta.

3 TUTKIMUSMENETELMÄT JA AINEISTONKERUU

3.1 Tutkimuskysymyksen asettelu ja rajaus

Ongelmanasettelun perustana oli muodostaa tutkimuskysymys niin, että subjektiivisia vastauksia teemoittelemalla olisi mahdollista johtaa yleisiä käsityksiä ja pyrkiä sitä kautta vaikuttamaan tulevaisuuden työkenttään. Tärkeänä rajauksena toimii kuvattujen asenteiden, kehityskohtien ja jo ilmenevien käytänteiden pitäminen kontekstissaan, tässä tapauksessa kunnallisessa musiikkioppilaitosmaailmassa. Tällöin tutkimuskysymyksen perusteella luodun kyselytutkimuksen tulokset palvelisivat juuri tutkittavaa kohdetta parhaiten. Tutkimuskysymyksenä oli kartoittaa halukkuutta ja tarvetta musiikkipedagogin taiteellisen osaamisen hyödyntämiselle kunnallisesti, myös musiikkioppilaitosten seinien ulkopuolella.

On todettu, että musiikkioppilaitoskenttä on muuttumassa oppilasjakauman polarisoituessa kohti kasvukeskuksia. Tällöin pienempien haja-asutusseutujen musiikkioppilaitosten oppilasmäärät luonnollisesti pienenevät. Tämä on jo aiheuttanut valtiollisen ja kunnallisen rahoituksen uudelleen tarkastelua ja siihen tullaan puuttumaan tulevina vuosina varmasti lisää. Työelämälähtöinen tarve musiikkipedagogin työnkuvan tarkentamiseksi on siis väistämättä edessä, mikäli tasa-
puolinen saavutettavuus halutaan taata edelleen kaikille lapsille ja nuorille. Tässä tutkimuksessa ei tarkastella arvokäsityksiä siitä, millaisessa arvossa kulttuuria pidetään tai millaiseen suuntaan sitä halutaan Suomessa kehittää, vaikka senkin pohtiminen on tärkeää. Tieteellistä ja tilastoitua materiaalia musiikkipedagogien, rehtoreiden ja kunnan ylempien kulttuuri- ja sivistysjohtajien omista kannoista ei juuri ole, joten tämän tutkimuksen rajaus keskittyi luomaan tilaa, jossa heidän äänensä saadaan kuuluville.

3.2 Tutkimusmenetelmät

Tutkimusstrategia perustuu kvalitatiiviseen empiiriseen tutkimukseen, jonka tutkimusmenetelmänä käytetään myös kvantitatiivista tutkimusta osana kyselytutkimuksen toteutusta. Kvalitatiivisessa empiirisessä tutkimuksessa tutkija pyrkii ymmärtämään tutkittavaa kohdetta kokemusperäisesti. Ihmisjoukkoja tutkittaessa kvalitatiivisessa tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita ihmisten ymmärtämisestä, tutkittavan aiheen merkityksestä ja niihin liittyvistä ilmiöistä. (Silverman 1946, luku 1.)

Tutkimusaihe on etnografinen, sillä tavoitteena on saada esille ihmisten näkökulmia ja johtaa niistä tieteellisiä päätelmiä suhteessa pohja-aineistoon ja aikaisempiin tutkimuksiin. Etnografiselle tutkimukselle on tyypillistä, että se toteutetaan tutkittavien omalla kentällä ja tutkija omaksuu itselleen myös oppijan roolin. Etnografialle keskeisintä on tutkittavan kentän laaja havainnointi ja ymmärtäminen. (Kallinen & Kinnunen n. d.)

Tieteenfilosofisella kentällä tutkimus kiinnittyy pragmatismiin, sillä tutkittu tieto ja tutkimuksen tavoitteet perustuvat vahvasti käytännön toimintaan. Itse tutkimuksessa ei suoritettu käytännön kokeita, mutta tutkittava tieto on luonteeltaan toimintatapoja korostavaa ja tutkimustulokset ovat nähtävissä vain ajatuksesta johtavan toiminnan kautta. Myöskään tutkimustulosten erehtymättömästä toimivuudesta ei ole takeita, vaan ne saattavat toteutua toimimattomina ja vaatia korjauksia. (James 1904, 673.)

Kyselytutkimuksen kenttänä toimi kaikki Suomessa toimivat taiteen laajaa oppimäärää tarjoavat ja valtiosuoksista nauttivat kunnalliset musiikkioppilaitokset ja konservatoriot. Vastauksia pyydettiin opettajakunnalta, rehtoreilta sekä ylemmiltä johtohenkilöiltä, kuten sivistystoimenjohtajilta. Kysely jakautui neljään pääteemaan. Ensimmäinen osio, muuttuva musiikkiopistokenttä, kartoitti henkilöstön työalueen tulevaisuutta väestönkehityksellisesti. Toinen osio käsitteli työnkuvaa ja taiteellista osaamista sekä sen merkityksellisyyttä työyhteisössä. Kolmas osio keskittyi toimenkuviin ja resurssien jakamiseen sekä niihin käsityksiin, millaisilla tehtävillä työtunteja ollaan halukkaita täyttämään. Viimeisenä teemana kartoitettiin kokemuksia osaamisesta ja osaamisen tunnistamisesta. (Liite 1.)

3.3 Aineistonkeruumenetelmät ja analyysi

Aineistonkeruumenetelminä käytettiin kohderyhmälle suunnattua anonyymia kyselytutkimusta. Jotta kerätty aineisto olisi mahdollista luokitella tarkoituksenmukaisesti, kyselytutkimuksessa käytettiin myös kvantitatiivisia kysymyksiä surveytutkimuksen tapaan. Sen tavoitteena on selvittää ilmiöiden ja asenteiden yleistä esiintymistä suhteessa kokonaisjoukkoon. (Jyväskylän yliopisto 2015.)

Määrälliset vastaukset luokiteltiin suhteellisen frekvenssin mukaan, eli vastausluokkien vastaukset suhteutettiin vastaajien kokonaismäärään prosentuaalisesti (Tilastokeskus 2024, suhteellinen frekvenssi). Kvantitatiivinen, eli määrällinen tutkimus keskittyy määriin ja joukkoihin. Kvantitatiivisten kysymysten tavoitteena on saada objektiivinen kuva tutkittavasta joukosta. Tutkimus on strukturoitu niin, että tulokset ovat ilmaistavissa numeerisesti. Kvantitatiivinen tutkimus ei välttämättä anna yhtä syväluotaavaa tulosta kuin kvalitatiivinen tutkimus, mutta sen avulla on hyvä todeta yleisiä käsityksiä ja jaksottaa laadullisia kysymyksiä, kuten tässäkin tutkimuksessa on tehty. (OfIazođlu & IntechOpen 2017.)

Kvantitatiivisten kysymysten vastausvaihtoehtoissa käytettiin Likertin asteikkoa ja dikotomista asteikkoa. Likert-asteikko on kehitetty 1930-luvulla ja se on nimetty kehittäjänsä Rensis Likertin mukaan. Asteikko mittaa vastaajien asenteita kielteisen ja myönteisen välillä viisiportaisesti. (Vehkalahti 2008, 35-38.) Dikotomista asteikkoa käytettiin yksiselitteisempien kysymysten vastausvaihtoehtoissa, joissa kysytty muuttuja joko on tai ei ole (Mattila & Paaso ym. 2003). Lisäksi näissä vastausvaihtoehtoissa tarjottiin vastausvaihtoehto ”muu”, jossa vastaaja sai halutessaan tarkentaa vastaustaan sanallisesti. Dikotomisissa vaihtoehtoissa annettiin myös vaihtoehto ”en osaa sanoa”, mikäli vastaajalla ei ollut tietoa esitettyyn kysymykseen.

Laadulliset vastaukset kerättiin avoimien tekstikenttien kautta. Tuloksia analysoitiin ja luokiteltiin ensisijaisesti sisällön, ei määrän mukaan. Vastaukset teemoiteltiin tutkimuskysymyksen ongelmanasettelun näkökulmasta ja tyypiteltiin vastauksista nousseiden ominaispiirteiden mukaisesti (Eskola, J. & Suoranta, J. 2008). Näin teemoista saatiin pääjakoja, joita voitiin verrata tutkimuskysymykseen.

Kunkin pääjaon sisäisesti vastaukset kategorisoitiin useimmin ilmenevien seikkojen mukaiseen järjestykseen ja ne luetteloitiin kuvaamaan kunkin pääjaon teeman ominaisuuksia. Näin teemat rajattiin toisistaan. Samalla oli mahdollista erottaa suorat vastaukset tutkimuskysymykseen sekä löytää mahdollisia uusia linjoja, jotka liittyivät olennaisesti tutkimuskysymykseen.

Vaikka kysely oli anonymi, oli vastaajan vastattava kolmeen pakolliseen kysymykseen. Niiden perusteella oli mahdollista selvittää asema työpaikalla, työskentelykunnan koko ja työskentelykunnan syntyvyyden suunta. Näiden perusteella oli mahdollista etsiä linkkejä vastaajien tyypillisistä tilanteista ilman henkilöllisyyden paljastumista. Pakollisten kysymysten avulla pystyttiin esimerkiksi selvittämään mahdollisia korrelaatioita ilmiöiden, asenteiden, ja jo olemassa olevien käytänteiden välillä.

Analyysia ja johtopäätöksiä varten selvitettiin kuntalain ja musiikkioppilaitosten rahoituksen raamit, joiden puitteissa ongelmanasettelun ratkaisuiden tulisi voida toimia. Kyselytutkimuksesta nousseita vastauksia verrattiin ensin tutkimuskysymyksen ongelmanasetteluun, jonka jälkeen katsottiin mahdollisten toimenpiteiden muoto lakeja ja rahoitusehtoja vastaaviksi.

3.4 Tutkimuksen eettiset periaatteet

Tutkimuseettisesti työ käsittelee ihmisten tutkimista. Vastaaminen oli vapaaehtoista ja tutkittavalla oli oikeus kieltäytyä tai keskeyttää tutkimukseen osallistuminen. Suomen perustuslaki turvaa tieteen vapauden (perustuslaki sivistyksellisistä oikeuksista 16 §) ja tutkimus on toteutettu Tampereen korkeakouluyhteisön edellyttämän ja Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeistuksen mukaisesti, vastuullisesti, tarkasti ja lähdeaineiston kunnioittavan objektiivisen tarkastelun mukaisesti. (TENK 2019 3.1)

Tutkittavat olivat kaikki täysi-ikäisiä, joten erityistä alaikäisiä tutkittaessa käytettävää protokollaa ei tarvittu (TENK 2019 3.2). Tutkimus ei edellyttänyt henkilötietojen keräämistä ja tutkittavien anonymiteetti säilytettiin tutkimuksen jokaisessa

vaiheessa. Vastausten keräämisestä ja säilömisestä huolehtii tutkija itse TENK:in eettisten periaatteiden mukaisesti (TENK 2019 3.5).

Tutkimusaihe valittiin ajankohtaisten työelämälähtöisten tarpeiden mukaisesti ilman ulkopuolisten tahojen tilausta tai tarvetta löytää tietynlaisia tuloksia, jonka vuoksi tutkimusaihe ja tutkimuksen asettelu itsessään on riippumatonta ja tutkimuseettisten periaatteiden mukaisesti rajattua. On tärkeää, että tutkimusstrategia ja tutkimusmenetelmät valitaan tutkimusaihetta tukeviksi, jotta tulokset olisivat myös menetelmällisesti luotettavat. Ihmisten asenteita kuvaavaa tutkimusta tulee siis tutkia sille sopivin tutkimusmenetelmin, tässä tutkimuksessa laadullisin empiirisiin menetelmin. (Vuori n. d.)

Tutkimuksen luotettavuutta tukee tutkimusaiheen muihin ajankohtaisiin tutkimuksiin perehtyminen sekä tämän tutkimuksen liittäminen tieteelliseen kenttään vertaisarvioitavaksi. Tutkimus toteutettiin ilman välikäsiä lähettämällä kyselytutkimus suoraan tutkittaviin organisaatioihin käyttämällä heidän omia julkishallinnollisia lähestymiskanavia. Tällä pyrittiin tutkimuksen luotettavuuden säilymiseen ja tietoturvallisuuden takaamiseen.

Aineistoa käsiteltiin johdonmukaisesti aineistoanalyysissä esiteltyin keinoin (luku 3.3), eikä tutkijan omat asenteet näin päässeet vaikuttamaan esimerkiksi teemojen luokittelussa. Tutkimustulosten kirjaamisessa käytetyt kuvaajat ja sanalliset päätelmät perustuvat tutkittavien omiin vastauksiin ja ovat tarkistettavissa vastauslomakkeista. Tutkimuseettisten periaatteiden (TENK 2019) mukaan täytettyjä vastauslomakkeita ei kuitenkaan julkaista sellaisenaan tämän tutkimuksen liitteissä.

4 KYSELYTUTKIMUKSEN TULOKSET JA PÄÄTELMÄT

4.1 Ensimmäinen pääteema – muuttuva musiikkiopistokenttä

Pakollisina kysymyksinä kysyttiin asemaa työpaikalla, syntyvyyden suuntaa ja työskentelykunnan kokoluokkaa asukasluvun mukaan. Tällä pyrittiin saamaan käsitys siitä, minkä roolin takaa ja millaisessa työskentely-ympäristössä tuleviin kysymyksiin on vastattu. Tämä on tärkeää, jotta haasteet ja mahdolliset niihin löytyvät ratkaisut voidaan teemoitella niin, että mahdollisimman moni niistä hyötyisi.

Vapaaehtoisena kysymyksenä kartoitettiin työskentelijöiden liikkuvuutta paikkakuntien välillä. Työhyvinvoinnin kannalta on myös tärkeää tietää, onko työnantajia useita ja jos on, onko se ensisijainen toive vai taloudellinen pakko toimeentulon takaamiseksi.

4.1.1 Asema työpaikalla

Ensimmäisen kysymyksen vastausvaihtoehtoja oli neljä. Onko vastaajan rooli musiikkioppilaitosta käsittelevissä asioissa opetushenkilö, rehtori, sivistystoimenjohtaja vai jokin muu.

Vastaajista 69%, eli suurin osa, olivat opetushenkilöitä. Rehtorien osuus oli neljännes 25% ja sivistystoimenjohtajia prosentti 1%. Muiden musiikkioppilaitosten tehtävissä toimivien henkilöiden osuus vastaajista oli 6%. Näistä suurin osa toimi useammassa roolissa. (Kuvio 1.) Esimerkiksi useimmilla esihenkilöillä oli myös huomattava määrä opetustyötä. Lisäksi osa kuntien omista kulttuurin parissa toimivista johtohenkilöistä olivat myös tarkentaneet nimikkeitään. Siksi näillä kuu- della prosentilla vastaajista suurimmalla osalla oli keski- tai ylemmän johdon esi- henkilötehtäviä hoidettavanaan.

Kuvio 1. Vastaajien asema työpaikalla.

Vastausjakauma oli oletettu, sillä yhtä esihenkilöä kohtaan työskentelee yleensä useampi opettaja. Vastanneiden esihenkilöiden määrä suhteessa Suomen musiikkioppilaitosten esihenkilöiden määrään oli kuitenkin suuri. Tarkkaa lukua kunnallisten musiikkioppilaitosten johtotehtäviä hoitavista henkilöistä ei ole saatavilla, mutta olettaen, että rehtoreita on vain yksi oppilaitosta kohden, tuloksista pystyi laskemaan, että kaikista Suomen kunnallisista musiikkioppilaitoksista, joka toinen ainoastaan rehtorin tehtäviä hoitavaa henkilöä vastasi kyselyyn. Tähän ei ole laskettu apulaisrehtoreita tai muita esihenkilönimikkeitä. Määrä on huomattava ja siksi on oletettavaa, että vastaukset eivät ole keskittyneet tietylle alueelle vääristäen kokonaiskuvaa.

4.1.2 Työskentelykunnan väestökehitys

Toinen pakollinen kysymys käsitteli työskentelykunnan syntyvyyttä viimeisen seitsemän vuoden ajalta. Aikahaarukka valikoitui seitsemäksi vuodeksi, jotta syntyi jonkinlainen käsitys siitä, minkä verran nyt syntyviä lapsia aloittaisi koulu-tiensä seitsemän vuoden kuluttua.

Vastaajista 70% työskentelee kunnissa, joiden syntyvyys on heidän oman käsityksensä mukaan laskussa. 13%:lla työskentelykunnan syntyvyys on ennallaan ja 4%:lla väestö on kasvussa. 12% vastaajista ei osannut sanoa oman työskentelykuntansa tilannetta. (Kuvio 2.)

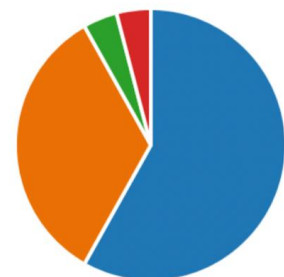
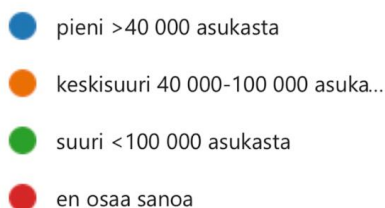

Kuvio 2. Vastaajien työskentelykuntien väestökehitys.

Olennainen huomio on ymmärtää, että vaikka suurin osa suomalaisista asuikin maantieteellisesti pienellä alueella keskittyen pääkaupunkiseudulle ja suurempiin kaupunkeihin, joissa väestö on pääasiassa kasvamassa, silti 70% vastaajista työskentelee kunnissa, joiden tulevaisuudessa lapsiluku on laskusuhdanteinen. Pidän tärkeänä, että nämä työntekijät voisivat pysyä jatkossakin alueellaan, sillä vaikka kasvavien kuntien musiikkioppilaitoksissa tarvitaankin enemmän henkilökuntaa, valtionrahoitteen taiteen perusopetuksen tulisi olla saavutettavissa kaikkialla.

4.1.3 Työskentelykunnan koko

Kolmas pakollinen kysymys kartoitti vastaajien työskentelykuntien kokoa tällä hetkellä. Pienissä, eli alle 40 000 asukkaan kunnissa työskenteli 58% vastaajista. Keskiuurissa, eli 40 000-100 000 asukkaan kunnissa 34% ja suurissa, yli 100 000 asukkaan kunnissa 4% vastaajista. 4% ei osannut sanoa kuntansa kokoluokituksista. (Kuvio 3.)

Kuvio 3. Vastaajien työskentelykunnan koko.

Huomioitavaa on, että enemmistö pienissä kunnissa työskentelevistä työskentelee sellaisissa kunnissa, joiden syntyvyys on myös laskussa. Lisäksi kaikki heistä, jotka eivät osanneet sanoa työskentelykuntansa kokoluokitusta, työskentelevät usean kunnan alueella.

4.1.4 Viikoittainen liikkuminen paikkakuntien välillä

Neljäs kysymys käsittelee työn edellyttämää viikoittaista liikkumista paikkakuntien välillä. Vastaajista 48% työskentelee useamman kunnan alueella ja vastaavasti 52% tekevät työtuntinsa yhden kunnan alueella. Vastausvaihtoehtoon ”muu” ei tullut yhtään vastausta. (Kuvio 4.)

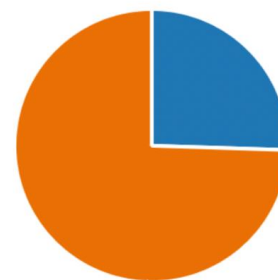

Kuvio 4. Vastaajien työn edellyttämä liikkuvuus paikkakuntien välillä.

Vaikka enemmistö vastaajista työskentelee kunnissa, joiden syntyvyys on laskussa, silti suurin osa työskentelee vielä yhden kunnan alueella. Vastauksista oli kuitenkin havaittavissa, että he, jotka liikkuvat viikoittain eri kuntien välillä, työskentelevät todennäköisimmin pienissä, alle 40 000 asukkaan kunnissa.

4.1.5 Yksi vai useampi työnantaja?

Viidennessä kysymyksessä selvitettiin työnantajien määrää. 74% vastaajista työskentelee yhdelle työnantajalle, kun taas 26% saa palkkansa useammalta työnantajalta. Vastausvaihtoehtoon ”muu” ei tullut yhtään vastausta. (Kuvio 5.)

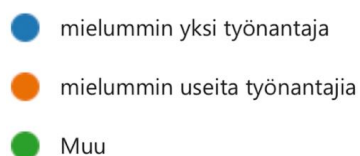

Kuvio 5. Vastaajien työnantajien määrä.

Vastauksista kävi ilmi, että vaikka 53% työskentelee yhdellä paikkakunnalla, heistä 17%:lla on silti useampi työnantaja. Sitä, ovatko muut työnantajat myös esimerkiksi kunnallisia valtionosuusrahoitteisia taiteen perusopetusta tarjoavia oppilaitoksia, ei kysytty. Tämä kyselytutkimus ei tutkinut sitä, millaisia muita töitä vastaajilla mahdollisesti on. Lukema saattaa siis sisältää myös täysin muiden alojen tehtäviä. Kysymyksessä neljä selvitettyä 48% osuus usealla paikkakunnalla työskentelystä johtuu sekä yhden musiikkioppilaitoksen useasta osakunnasta että erillisistä kunnallisista työnantajista.

4.1.6 Onko useampi työnantaja oma valinta?

Kuudes kysymys on jatkokysymys kysymykseen viisi ja suunnattiin heille, jotka työskentelevät omalla alallaan useammalle työnantajalle. Tarkoituksena on selvittää vastaajien motiivia sille, onko usealle työnantajalle työskenteleminen oma valinta silloinkin, jos tarjoutuisi mahdollisuus tehdä sama tuntimäärä vain yhdelle työnantajalle. (Kuvio 6.)

Kuvio 6. Vastaajien halukkuus työskennellä yhdelle tai useammalle työnantajalle.

Useammalle työnantajalle työskentelevistä vastaajista 53% työskentelisi ensisijaisesti vain yhdelle työnantajalle, mikäli se olisi mahdollista. 43% vastaajista oli tyytyväisiä nykytilanteeseensa, jossa palkka tulee useammalta työnantajalta. Loput 4% vastasivat ”muu” selventäen, että pitävät omaa yritystoimintaansa palkkatyön ohessa joko itse konsertoiden, opetusta antaen tai muuta musiikillista toimintaa harjoittaen. Kirjoitetuissa avoimen kentän vastauksissa on nähtävissä, että toisaalla harjoitettu omaehtoinen musiikillinen toiminta johtaa työn merkityksellisyden kokemiseen myös kunnallisessa musiikkioppilaitostyössä.

4.2 Toinen pääteema – työnkuva ja taiteellinen osaaminen

Toinen pääteema käsitteli työnkuvaa ja taiteellista osaamista. Tarkoituksena oli kartoittaa, millaisessa roolissa oman instrumentin taiteellinen osaaminen nähdään osana musiikkioppilaitosten opetustyötä. Vastaajia pyydettiin vastaamaan jokaisen position omasta näkökulmasta käsin riippumatta siitä, onko työn luonne pedagoginen, hallinnollinen vai molempia.

Kysymyksissä skaalattiin Likertin asteikolla työntekijän omia kokemuksia. Miten vastaaja kokee oman toimenkuvansa merkityksen suhteessa työyhteisöön ja koeekeko hän itsensä kyvykkääksi ohjaamaan omaa työtänsä niin, että sillä on merkitystä. Miten oman instrumentin taiteellisen osaamisen ylläpito ja kehittäminen vaikuttaa opetustyöhön ja pidetäänkö sitä merkityksellisenä?

Avoimissa vastauksissa pyrittiin saamaan selville, millaista taiteellista osaamista musiikkipedagogit alueellaan harjoittavat ja millaiset tahot toimivat ostajina. Onko musiikkipedagogi ennemminkin itsenäinen toimija vapaalla sektorilla vai ostaako kunta jo nyt taiteellista osaamista omalta työntekijältään.

4.2.1 Vaikuttaminen työpaikalla

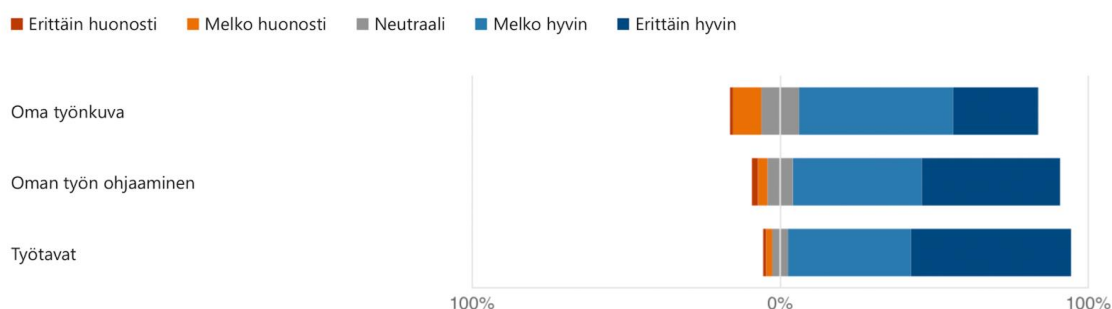
Seitsemännessä kysymyksessä tarkastellaan omaa työtä ja siihen vaikuttamista. Vastausvaihtoehdot jakautuivat Likertin asteikon mukaisesti vaihtoehtoihin erit-

täin huonosti, melko huonosti, neutraali, melko hyvin ja erittäin hyvin. Omaan työhön vaikuttamista pohdittiin kolmesta eri näkökulmasta, omasta työnkuvasta, oman työn ohjaamisesta sekä työtavoista. (Kuvio 7.)

Vastaajista 27,6% koki pystyvänsä vaikuttamaan erittäin hyvin omaan työnkuvansa, 50% melko hyvin, 12,2% neutraalisti, 9,2% melko huonosti ja 1% erittäin huonosti.

Oman työn ohjaamiseen erittäin hyvin koki voivansa vaikuttaa 44,9% vastaajista, 41,8% melko hyvin, 8,2% neutraalisti, 3,1% melko huonosti ja 2% erittäin huonosti.

Työtapoihin vaikuttamisessa 52% vastaajista kokivat voivansa vaikuttaa erittäin hyvin, 39,8% melko hyvin, 5,1% neutraalisti, 2% melko huonosti ja 1% erittäin huonosti.

Kuvio 7. Oma työnkuva, oman työn ohjaaminen ja työtapoihin vaikuttaminen.

Vastausten perusteella on todettavissa, että oma työnkuva, oman työn ohjaaminen ja työtavat korreloivat kaikki keskenään. Mikäli vastaaja koki voivansa vaikuttaa erittäin hyvin yhdellä osa-alueella, oli erittäin todennäköistä, että myös muiden osa-alueiden vaikutusmahdollisuudet koettiin erittäin hyvinä tai melko hyvinä. Vastaavasti erittäin huonosti yhdellä osa-alueella vaikutusmahdollisuuksiinsa kokevat vastasivat todennäköisimmin negatiivisesti myös muihin osa-alueisiin.

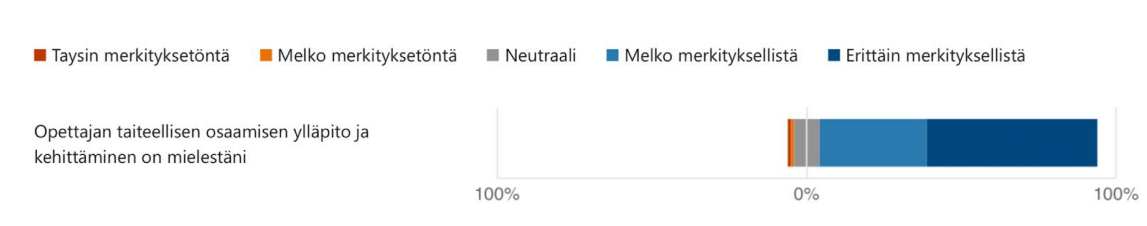
Voidaan siis todeta, että nämä kolme pedagogiseenkin identiteettiin vaikuttavaa seikkaa korreloi keskenään hyvin vahvasti. Pystyvyysskokemusten ja työresilienssin kannalta yhteen asiaan, esimerkiksi työtapoihin panostamalla voidaan siis saada oma työnkuva tuntumaan mielekkäämmältä, vaikka juuri siihen osa-alueeseen ei sillä hetkellä pystyttäisikään merkittävästi muutoksia tuomaan. Kyse ei niinkään ole suurten konkreettisten muutosten tekemisessä, vaan pystyvyyden ja kokemusten tuomassa näkökulmassa omaa toimintaa ja työympäristöä kohtaan.

Mahdollisen taiteellisen toiminnan käynnistäminen osana musiikkipedagogin työtunteja näkyisi ensimmäisenä juuri työnkuvien, oman työn ohjaamisen ja työtapojen kautta. Mikäli työntekijä kokisi oman taiteellisen toiminnan osana työnkuvansa tuovan mielekkyyttä omaan työhönsä ja siihen suhtautumiseen, pitäisin tärkeänä huomioida, että positiiviset vaikutukset heijastuisivat koko työyhteisöön. Mikäli työntekijä taas kokisi taiteellisen toiminnan ahdistavana, tulisi se ottaa yhtä tärkeänä seikkana huomioon työnkuvia muodostaessa.

4.2.2 Taiteellisen osaamisen ylläpito ja kehittäminen

Kahdeksas kysymys käsitteli musiikkioppilaitosten opettajien oman instrumentin taiteellisen osaamisen ylläpitämisen ja kehittämisen merkityksellisyyttä osana opetustyötä. Tätäkin mitattiin Likertin asteikolla merkityksellisyyden näkökulmasta. Kysymystä pyydettiin tarkastelemaan oman työposition kautta, oli vastaaja pedagogi tai hallintohenkilö. (Kuvio 8.)

Erittäin merkityksellisenä musiikkipedagogin taiteellisen osaamisen ylläpitoa ja kehittämistä piti 55,1% vastaajista, melko merkityksellisenä 34,7%, neutraalina 8,2%, melko merkityksettömänä 1% ja täysin merkityksettömänä 1%.

Kuvio 8. Taiteellisen osaamisen ylläpito ja kehittäminen.

Esihenkilöistä kaikki pitivät taiteellisen osaamisen ylläpitoa ja kehittämistä joko neutraalina, melko merkityksellisenä tai erittäin merkityksellisenä. Opetushenkilöstö jakautui kaikkien vastausvaihtoehtojen välille erittäin merkityksellisestä täysin merkittömään.

4.2.3 Itsenäisenä muusikkona toimiminen vapaalla sektorilla

Yhdeksäs kysymys selvitti vastaajien taiteellista aktiivisuutta työskentelykuntansa alueella. Kysymyksellä selvitettiin, onko vastaaja laskuttanut taiteellista toimintaa omana itsenään, erillään kunnallisesta työstään asiakkaalle, joka ei ole kunta. Tarkoituksena oli saada käsitys jo olemassa olevasta aktiivisuudesta ja taiteellisista toimintamuodoista. Esimerkkeinä taiteellisesta toiminnasta voidaan pitää muun muassa omaa konsertointia, häitä, yritysjuhlia, yksityisiä palvelutaloja ja yksityishenkilöiden tilauksia.

On tavallista, että musiikkipedagogien lisäksi myös musiikkioppilaitosten hallintohenkilöllä on usein korkeatasoista musiikillista osaamista, jonka vuoksi kysymys ohjattiin koko vastaajakunnalle kunnallisesta työtehtävästä riippumatta. Vastaus pyydettiin valitsemalla ”olen” tai ”en ole” ja halutessaan mahdollista toimintaansa sai avata sanallisesti kohdassa ”muu”. (Kuvio 9.)

69,7% vastaajista on toiminut itsenäisenä muusikkona opetusalueellaan irrallaan kunnallisesta työvelvoitteestaan. Toiset esiintyvät harvakseltaan, mutta tasaisesti, toiset taas aktiivisemmin joko freelancerina omalla toiminimellä laskuttamalla, lipputuloperiaatteella tai apurahojen turvin. Pieni osa kertoi myös vakituisista työsuhteistaan alueensa orkestereihin. 30,3% vastaajista pitäytyy musiikkioppilaitoksensa työssä eivätkä ole myyneet taiteellista osaamistaan työskentelykuntansa alueelle.

Kuvio 9. Taiteellisen osaamisen myyminen kunnan alueelle vapaalla sektorilla.

4.2.4 Muusikkona toimiminen kunnan ostamana palveluna

Kymmenes kysymys aseteltiin edellisen kysymyksen tapaan, mutta vapaan sektorin sijaan selvitettiin, onko työskentelykunta ostanut omalta musiikkioppilaitoksen henkilökunnaltaan taiteellista osaamista kunnan eri tarpeisiin. Näistä esimerkkeinä voidaan pitää kunnallisia palvelutaloja, hoitolaitoksia, päiväkoteja, kouluja ja kunnan juhlia. Kysymyksen tarkoitus oli toimia vertailukysymyksenä edelliseen, jotta nähtäisi, missä suhteessa alueen taiteellinen toiminta liikkuu vapaan ja julkisen sektorin välillä.

Lisäksi kysymyksessä pyydettiin tarkentamaan, että mikäli vastaaja toimii esihenkilönä, onko hän tehtävässään ostanut taiteellista osaamista kunnan omalta henkilöstöltä työskentelykuntansa tarpeisiin. Vastaus valittiin vaihtoehdoista ”on ostanut”, ”ei ole ostanut” ja halutessaan esimerkkejä sai antaa vapaassa kentässä ”muu”. (Kuvio 10.)

35,3% vastaajista oli joko toiminut muusikkona työskentelykuntansa palkkaamana tai ostanut kunnallisen tehtävänsä puitteissa omalta työntekijältään taiteellista osaamista. 64,7% ei ollut myynyt tai ostanut taiteellista osaamista työskentelykuntansa alaisuudessa.

Kuvio 10. Taiteellisen osaamisen myyminen kunnan alueelle kunnan ostamana.

Huomioitavaa on, että ne kunnat, joissa taiteellista osaamista hyödynnettiin, käyttivät sitä laajasti monella eri tapaa. Nämä vastaajat kertoivat toimineensa pedagogisen musiikkioppilaitostyönsä lisäksi kuntansa palkkaamina muusikkoina joko yksin tai erilaisina orkestereina kouluissa, kunnan tilaisuuksissa, kunnallisissa palvelutaloissa, kunnan kerhoissa ja erilaisissa hankkeissa. Kunta oli myös suoraan tilannut produktioita tai rahoittanut musiikkioppilaitoksen suurempia esityskokonaisuuksia (oppilaiden sekä opettajien) ja vienyt niitä erilaisiin kunnan tapahtumiin. Vastaavasti kunnat, joissa taiteellisen osaamisen käyttö oli vähäistä, se oli myös hyvin yksipuolista. Nämä vastaajat toivat esiin myös, että kunta pyytää usein esiintymään ilmaiseksi.

4.3 Kolmas pääteema – toimenkuvat ja resurssit

Kolmas pääteema kyselytutkimuksessa kartoitti vastaajien käsityksiä musiikkioppilaitostensa rahoituksesta suhteessa omiin toimenkuviinsa. On oletettavaa, että rehtorit ja ylemmät johtohenkilöt ovat jo omien toimenkuviansakin puolesta opettajakuntaa useammin tekemisissä musiikkioppilaitosten talouden kanssa. Siksi seuraavat neljä kysymystä aseteltiin sellaiseen muotoon, jossa vastaajaa pyydettiin miettimään kysymyksiä oman työn toteuttamisen kannalta tarvittavalla laajuudella.

Tarkoitus ei ollut löytää henkilöä, joka tietää resurssien käytöstä eniten, vaan kysyä, onko jokaisella työntekijällä riittävästi tietoa oman työn toteuttamiseksi par-

haalla mahdollisella tavalla. Tällöin jokaisen työpanos vie kohti yhteisiä päämääriä ja mahdollisuus löytää jokaiselle ominaisimmat toimenkuvat ja toimintatavat paranevat lisärahoitusta tarvitsematta.

4.3.1 Musiikkioppilaitoksen toiminnan rahoittaminen

11. kysymys kysyi ”Tiedätkö työsi toteuttamisen kannalta tarvittavalla laajuudella, miten musiikkiopiston toiminta kunnassasi rahoitetaan?” Vastaukset annettiin Likertin asteikon mukaisesti ”erittäin tarkasti, melko tarkasti, riittävästi, melko suurpiirteisesti, erittäin vähän”. (Kuvio 11.)

Yleisoletuksena pidettiin, että rahoituksen hoitamisesta vastuussa olevat työntekijät tietävät yleisesti rahoituksesta opettajakuntaa laajemmin, kuten jo toimenkuvat vaativatkin. Kysymysasettelu kuitenkin korostaa, että työn toteuttamisen kannalta tarvittava laajuus on jokaisella eri ja siksi vastauksetkin ovat subjektiivisia kokemuksia. Työhön perehdyttämällä ja ylläpitävällä viestinnällä jokaisen vastaus tulisi ihannetilanteessa olla siis riittävän ja erittäin tarkan välillä.

Musiikkiopiston rahoituksesta työnsä toteuttamisen kannalta erittäin tarkasti koki tietävänsä 30,6% vastaajista, 22,4% tiesi melko tarkasti ja 24,5% riittävästi. Melko suurpiirteisesti toiminnan rahoituksesta koki tietävänsä 16,3% vastaajista ja erittäin vähän 6,1%.

Kuvio 11. Vastaajien henkilökohtainen tietämys musiikkiopiston rahoituksesta oman työn toteuttamisen kannalta.

Mikäli jokaisella on riittävä käsitys toiminnan rahoituksesta, syntyy tilaa toteuttaa omaa toimenkuvaansa vapaammin. Usein hedelmällisimmät yhteistyöt ja ehdotukset eivät vaadi lisäresursseja, vaan jo olemassa olevien resurssien uudelleen järjestämistä. Kun koko työyhteisö tietää, missä mennään ja mitä tavoitellaan, avoin keskustelu pysyy ratkaisukeskeisenä ja vieraalta tuntuvia ehdotuksiakin on helpompi ottaa vastaan.

4.3.2 Koulutusta vastaamaton työ

12. kysymys kuului ”Oletko joutunut ottamaan koulutustasi vastaamattomia työtehtäviä vastaan täyttääksesi virkavelvollisuutesi tunnit? Jos työskentelet esihenkilöstössä, vastaa oletko joutunut antamaan koulutusta vastaamatonta työtä opetushenkilöstöllesi.” Vastausvaihtoehtoja annettiin kaksi ”olen” ja ”en ole”. (Kuvio 12.)

Käsitykset siitä, mitä koulutusta vastaamaton työ kenenkin kohdalla tarkoittaa, jätettiin vastaajan oman arvion varaan. Siksi vastaukset ovat jälleen subjektiivisia. Esihenkilöstön ja opettajakunnan välillä ei voi siis näkyä tilanne, jossa toinen osapuoli vastaa ”en ole” ja toinen ”olen”.

87% vastaajista ei ollut joutunut antamaan tai ottamaan vastaan koulutusta vastaamatonta työtä, 13% vastaajista sen sijaan oli. Tuosta 13%:sta enemmistö oli opettajakuntaa.

Kuvio 12. Onko vastaaja antanut tai vastaanottanut koulutusta vastaamatonta työtä.

4.3.3 Mitä on koulutusta vastaamaton työ?

13. Kysymys muotoiltiin jatkokysymykseksi edelliseen. Mikäli vastaaja oli joutunut antamaan tai vastaanottamaan koulutusta vastaamatonta työtä tuntien jäädessä vajaaksi, pyydettiin vastaajaa kertomaan sanallisesti, millaiset työt on koettu ydinosaamisen ja virkavelvoitteen ulkopuolisiksi tehtäviksi.

Vastauksista oli nähtävissä kahden tyyppisiä tehtäviä. Useimmiten tunteja on täytetty toisen aineen opetustehtävillä, johon ei opettajien kokemusten mukaan aina löydy riittävää pätevyyttä. Samalla nousi huoli toisen aineen tärkeyden arvottamisesta ja siitä, onko epäpätevänä oppiaineen opettaminen pysyväksi jäävä käytäntö. Useimmiten puhuttiin musiikin hahmotusaineiden opettamisesta ja muskareista. Näiden tuntien suunnittelemiseen kului myös huomattavasti enemmän aikaa ja siitä koettiin ammatillista stressiä, sillä tehtävistä haluttiin suoriutua hyvin. Myös sekalaiset ja toimimattomat yhteismuusisointiryhmät koettiin tarkoitusperättöminä ja vaativan laajempaa osaamista, kuin on koulutusta.

Mikäli tunteja ei täytetty pedagogisilla tehtävillä, toinen yleinen vaihtoehto liittyi toimistotehtävien ja juoksevien asioiden hoitamiseen. Tällaisia tehtäviä on esimerkiksi kokousmuistioiden kirjoittaminen, nuotistosta huolehtiminen, soitinhuollot, konserttien organisoiminen, tiedotus- ja markkinointitehtävät ja opinto-ohjaajana toimiminen.

Vastauksista on tulkittavissa, että esihenkilöstön käsitykset koulutusta vastaamattomasta työstä ovat opettajakuntaa suppeammat. Eniten eroavaisuuksia siitä, mitä pidetään koulutusta vastaamattomana työnä, syntyi juuri pedagogisista tehtävistä. Hallinto painotti pedagogista osaamista oppiainesisältöjä korkeammalle, kun taas opettajistossa on nähtävissä paine opetettavan aineen sisällön ja didaktiikan korkeatasoisesta osaamisesta.

Tyytyväisimmät vastaajat olivat joko antaneet tai vastaanottaneet toimistotehtäviä tai juoksevien asioiden hoitamiseen liittyviä tehtäviä. Stressaantuneimmat vastaajat joutuivat opettamaan ainetta, johon heillä ei ole oman kokemuksen mukaan riittävää osaamista.

4.3.4 Taiteellisen osaamisen hyödyntäminen

14. kysymyksessä vastaajia pyydettiin pohtimaan, voisiko tämä ajatuksen tasolla antaa tai vastaanottaa taiteelliseen osaamiseen perustuvaa työtä virkatuntien jäädessä vajaaksi, mikäli työsopimus ja rahoituksen ehdot sen sallivat. Esimerkkinä voisi olla muusikkona toimiminen kunnan hyvinvoinnin muissa palveluissa tai toiminnallisten musiikkihetkien pitäminen kunnan muissa laitoksissa. Vastaukset pyydettiin avoimeen vastauskenttään sanallisesti.

Vastaukset teemoiteltiin selkeästi myönteisiin ja kielteisiin suhtautumisiin sekä kolmanteen, harkitsevien kategoriaan. Harkintaan liittyi usein jokin huoli hallintoelimien monimutkaisuudesta ja käsitys käytännön vaikeasta toteuttamisesta. Näistä vastauksista ilmeni myös, etteivät he olleet varmoja, voiko tällaista toimintaa järjestää osana kuukausipalkkaa nykyisen lainsäädännön alla ilman ristiriitaa valtiosuusjärjestelmän kriteerien kanssa. Osa vastaajista avasi myös tulkintaansa nykyisestä lainsäädännöstä ja pelkästään ne poikkesivat paljolti toisistaan. Vastausten perusteella tälläkin hetkellä toteutukset siitä, millaista toimintaa voidaan järjestää kunnallisesti valtiosuuksien tuella, ovat siis hyvinkin erilaisia. Osa myös pohti, voiko musiikkipedagogin palkka koostua sekä valtiosuuden tukemista opetustunneista että sen ulkopuolella rahoitetusta toiminnasta. Esihenkilöstön ja opettajien vastaukset jakoutuivat tasaisesti jokaiseen kategoriaan.

Selkeästi myönteisesti taiteellisen osaamisen hyödyntämiseen osana kuukausipalkkaa suhtautui 80% vastaajista. Näistä vastauksista oli havaittavissa laaja näkemys kunnan toiminnasta ja tarpeista sekä kehitysmuotoisuus. Useassa vastauksessa painottui, että näköpiirissä olisi heti monta tilannetta, jossa ratkaisu palvelisi kaikkia. Muutamassa paikassa näin jo toimitaankin, mutta se perustuu joko omaehtoisuuteen tai on vaatinut paljon selvitystyötä toteutuakseen. Yleisiä käytänteitä ei ole vielä syntynyt. Myönteisimmät vastaajat painottavat vastauksissaan palkitsevuutta, taiteellisen työskentelyn tuomaa tuoreutta myös opetustyöhön sekä etuoikeutta toimia näköalapaikalla kuntayhteistyössä käytännön työstä käsin. Kysymysasettelua pidettiin selvittämisen arvoisena ideana ja mahdollisuutena, ja sen toteutumista toivottiin vakiintuneeksi käytännöksi laajemminkin.

Lainauksia myönteisistä vastauksista:

"Mielenkiintoinen ajatus ja olen nähnyt tilanteita, joissa tämä olisi hyödyttänyt ainakin kuntaa merkittävästi."

"Tämä olisi mielestäni hieno ja toteutuskelpoinen idea."

"Kyllä, ehdottomasti!"

"Tälle on varmasti tarvetta joka kunnassa."

"Voisin ajatella, se voisi tuoda mukavaa vaihtelevuutta työhöni."

Selkeästi kielteisesti taiteellisen osaamisen hyödyntämiseen osana kuukausipalkkaa suhtautui 11% vastaajista. Kielteisesti suhtautuvien vastaukset olivat myös selkeästi lyhyempiä ja suurpiirteisempiä. Suurin osa heistä ei pidä ajatusta byrokraattisen vaivan väärinä ja suhtautuminen muutoksiin oli kokemusperäisesti koettu hankalaksi ja vaivalloiseksi. Myös luottamus työnkuvan muutoksien toteutumiseen oli näillä vastaajilla heikkoa. Useimmiten yhteistyö oli kaatunut opettajiston tai esihenkilöstön riittävän kiinnostuksen puutteeseen ja asiaa edistänyt henkilö oli jäänyt asiansa kanssa yksin. Osa opettajista oli myös ehdottomia työnkuvansa säilymisestä ennallaan, eikä heidän mukaan pedagogiseen työhön tulisi liittää taiteellista toimintaa ollenkaan. Kielteisesti suhtautuvien vastauksista jakautui siis kaksi pääteemaa, pettymykset jo yritetyn toiminnan kehittämisen byrokraattiseen kaatumiseen, tai jonkun osapuolen kiinnostuksen puute.

Lainauksia kielteisistä vastauksista:

"Musiikkiopisto on palkannut minut opettajaksi ja mielestäni siihen ei voi liittää taiteellista toimintaa. Menee muutoin puurot ja vellit sekaisin."

"Ajatus kuulostaa toiminta-alueellamme melko vieraalta."

"Tällaista toimintaa on yritetty kehittää. Osa opetushenkilöstöstä ei ole innostunut tällaisista työtehtävistä."

Harkitsevien kategorian muodostaa 9% vastaajista. Näissä vastauksissa korostui oman päätäntävällän riittämättömyys ottaa tarpeeksi kantaa toiminnan kehittämiseksi. Osa vastaajista suhtautui periaatteessa myönteisesti, mutta piti toiminnan mahdollisuuksia niin marginaalisina, ettei ollut varma lähtisikö itse toimintaan mukaan tai voisiko ohjata opettajaa taiteellisen osaamisen hyödyntämisen pariin. Näistä harkitsevista esihenkilöistä suurin osa ohjaisi tuntivajeesta kärsivän opettajan ensisijaisesti muihin opetustehtäviin, mutta eivät tyrmänneet ajatusta taiteellisesta kunnallisesta toiminnastakaan, jos opettajalla itsellään on tähän kiinnostusta organisoida toimintaa. Samassa he kuitenkin totesivat, ettei yksittäisen opettajan päätäntävalta nykyisellään riitä tarvittaviin toimenkuvan muutoksiin toiminnan käynnistämiseksi. Tässä kategoriassa esitettiin vastauksissa myös eniten kysymyksiä.

Lainauksia harkitsevista vastauksista:

”Vaatisi keskustelua laajasti työnkuvan muutoksesta.”

”Kyllä, jos työehtosopimukset taipuvat siihen?”

”Mahdollisesti, jos työ tapahtuu arkipäivisin.”

4.4 Neljäs pääteema – osaaminen ja osaamisen tunnistaminen

Jotta sopivimmat työtehtävät jakautuvat työntekijöille hedelmällisimmin, on tärkeää tietää, millaisista lähtökohdista tilannetta tarkastellaan. Viimeinen teema ei keskity osaamisen sisältöihin itsessään vaan käsityksiin omasta osaamisen roolista työyhteisössä ja osaamisen tunnistamisesta. Millaisten käsitysten ympäröimänä omaa työtä tehdään ja onko lähimpien esihenkilöiden ja alaisten tietämys omasta osaamisesta ajantasaista.

Näitä teemoja käsiteltiin kysymyksessä 15. Vastaukset pyydettiin Likertin asteikon mukaisesti ”erittäin hyvin”, ”melko hyvin”, ”melko huonosti” ja ”erittäin huonosti.” (Kuvio 13.)

Kuvio 13. Osaaminen ja osaamisen tunnistaminen.

Ensimmäisenä kartoitettiin vastaajien tietoa siitä, millaisesta osaamisesta työskentelykunnan musiikkiopiston opetushenkilöstön osaaminen koostuu. Odotettavaa on, että opettajat pitävät itseään tähän tarkimpina vastaajina. Toisaalta myös esihenkilöstön on suotavaa tietää, millaista osaamista he ovat kuntaan palkanneet. Siksi hypoteesina oli, että suurin osa vastauksista sijoittuu erittäin hyvän tai melko hyvän alueille. 36,7% vastaajista tiesikin erittäin hyvin, millaisesta osaamisesta musiikkiopiston opetushenkilöstön osaaminen koostuu, ja 56,1% melko hyvin. 6,1% vastasi melko huonosti ja 1% erittäin huonosti. Lähtökohtaisesti osaamisen potentiaali on siis laajasti tiedossa.

Toinen yhteistyön ja työn toteuttamisen este saattaa olla riittämätön tietämys lähimpien esihenkilöiden ja alaisten työtehtävistä. Omaan työnkuvaa selkeyttää tietämys siitä, mitkä asiat kuuluvat jonkun toisen hoidettaviksi. Tarvittaessa heiltä voi myös kysyä asiantuntevaa neuvoa ja peilata näkökulmia. Tässä korostuu kohtuullisen kokoiset musiikkiopistojen työyhteisöt, sillä riittävän rajattu työyhteisö on mahdollista tuntea paremmin, vaikka työtä tehtäisiinkin laajasti eri toimipisteillä. Organisaation lähimmät esihenkilöt ja alaiset tunnettiin erittäin hyvin 65,3%, melko hyvin 33,7% ja melko huonosti 1%.

Kolmantena vastaajia pyydettiin miettimään oman positionsa kautta, vastaako oma osaaminen työtehtävän vaatimuksia. Tulosten mukaan musiikkioppilaitoksissa osaaminen ja työtehtävät vastaavat erittäin hyvin toisiaan. Tämä on tärkeä huomio myös ammatillista koulutusta suunniteltaessa. Tuottaako korkeakoulut

nykypäivän työtehtäviin sopivanlaista koulutusta ja onko mahdolliselle lisäkoulutukselle tarvetta? Vastaukset jakautuivat erittäin hyvin 64,3%, melko hyvin 34,7% ja melko huonosti 1%.

Työyhteisön toimivuuden kannalta on myös tärkeää tietää, tunnistavatko lähimmät esihenkilöt ja alaiset vastaajan oman osaamisen. Toimivuuden lisäksi tällä on myös merkitystä työntekijän oman motivaation ja merkityksellisyyden tunteen ilmenemisessä. Tässäkin musiikkiopistoissa ollaan hyvällä tasolla, vaikka hajontaa löytyikin hieman enemmän. 46,9% vastaajista koki, että oma osaaminen tunnistetaan erittäin hyvin, 43,9% melko hyvin ja 9,2% melko huonosti.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää musiikkioppilaitosten opettajien taiteellisen osaamisen hyödyntämistä osana kunnan palveluverkkoa. Tuloksista kävi ilmi, että 89% opettajista ja esihenkilöistä pitäisivät selvittämisen arvoisena sitä, kuinka tämä olisi mahdollista järjestää vakiintuneena käytäntönä osana kuukausipalkkaa. Heistä 80% ilmaisi oman halukkuutensa olla osana tätä toimintaa. Tärkeänä havaintona huomattiin, että kenenkään valtuudet eivät yksin riitä organisoimaan toimintaa, vaan tähän tarvitaan halukkuutta ja yhteistyötä opettajistosta ylimpiin johtoportaisiin ja luottamushenkilöihin saakka. Tutkimuksessa ei kuitenkaan selvinnyt mitään raskauttavaa seikkaa, joka estäisi käytännön muodostumisen.

Suurimpana huolenaiheena ilmeni rahoituksen järjestäminen niin, että nykyiset ehdot eivät päätyisi ristiriitaan keskenään. Tutkimuksen edetessä todettiin, että taiteellinen toiminta osana musiikkiopiston opettajan kuukausipalkkaa ei kattaisi koskaan niin suurta osuutta palkasta, että syntyisi ristiriitaa valtionosuuksien kanssa. Kunnan muut kulttuuri- ja sivistysmenot kattaisivat tämän osan palkasta, sillä budjetista pitäisi olla edellä esitettyjen lakien nojalla muutenkin varattu samaa suuruusluokkaa oleva summa vastaavanlaiseen toimintaan. Nyt sen tekisi kunnan oma työntekijä ulkoisen ostopalvelun sijaan. Näin hyödynnettäisi musiikkipedagogin pedagogista ja taiteellista osaamista taiteen perusopetuksen ulkopuolella. Tällöin toiminta ei liittyisi valtionosuuksien selvitysten piiriin ja musiikkioppilaitosten oma taloudenpito pysyisi ennallaan. Taiteellisen osaamisen hyödyntäminen musiikkiopiston seinien ulkopuolella olisi siis mahdollista, mutta vaatisi kunnalta siihen tarvittavat päätökset ja opettajan oman suostumuksen toimenkuvan muuttamiseksi.

Toimenkuvien muutokseen suhtauduttiin myönteisesti ja on tärkeää, että opettaja itseään kuunnellaan, mikäli toimenpiteisiin ryhdytään. On aivan yhtä tärkeää kuunnella ja tukea taiteellisesta toiminnasta kiinnostunutta pedagogia kuin sellaista, joka haluaa pitäytyä puhtaasti pedagogisessa tehtävässään. Tulokset ei-

vät johda tutkimuskysymyksen asettelun vuoksi toisiaan poissulkeviin ristiriitantilanteisiin, joissa täytyisi valita pedagogisen ja taiteellisen toiminnan välillä tai siitä syntyisi vaadittava ehto virkatuntien täyttämiseksi. Sen sijaan tulokset näyttävät halukkuutta toimenkuvien tarkentamiselle pedagogin oman erityisosaamisen hyödyntämiseksi.

Tutkimuksen reliabiliteetti on avoin ja tutkimus on toistettavissa sellaisenaan. Kohderyhmä on rajattu, mutta tarpeeksi suuri tulosten hyödyntämiseksi käytännön tasolla. Vastausprosentti antoi kattavan kuvan nykytilanteesta, asenteista, halukkuudesta ja huolenaiheista. Vastaajien toimenkuvien jako mukaillee myös todellisen kentän voimasuhteita. Yli puolet kunnallisten musiikkioppilaitosten esihenkilöistä vastasi kyselyyn ja opettajakuntaa oletetustikin enemmän.

Tutkimuksen validiteettia tukee kysymysten asettelu ja vapaat tekstikentät. Validiteetille ei ole tässä tapauksessa tärkeää tietää kuka vastaaja on ja millaisessa toimenkuvissa yksittäiset henkilöt toimivat, vaan keskiössä on tulosten linkittäminen keskenään sekä niiden keskinäinen vertailu. Tutkimuksessa yksittäisten äänien kerääminen teemoiksi ja näistä syntyvien näkökulmien vertailu keskenään antoi mahdollisuuden kuulla suuria joukkoja niin, että äänen saavat tutkittavat henkilöt itse ilman välikäsiä. Näin tulokset voidaan viedä takaisin käytäntöön soveltaen niitä jokaisen omiin tarpeisiin. Tällainen tutkimusasettelu sulkee samalla pois mahdollisen tunnistusvaaran tuoman paineen ja sitä kautta syntyvän mahdollisen epäluotettavuuden tutkittavien vastauksiin.

Tutkimusta voisi jatkaa seurantatutkimuksella, jossa kartoitettaisiin mahdollisten toimenpiteiden etenemistä ja kokemuksia. Seurantatutkimus jakautuisi kahteen päälinjaan, henkilökohtaisiin kokemuksiin ja yhteiskunnallisten hyötyjen seuraamiseen. Seurantatutkimuksen voisi laittaa myös keskustelemaan kunnan muiden hyvinvointipalveluiden kanssa poikittaistutkimuksena, jotta nähtäisiin, miten musiikkipedagogin taiteen perusopetuksen ulkopuolinen työ on koettu. Tämä on tärkeää kirjata ylös myös tieteellisen tutkimuksen kautta, jotta rahoituksen säilyminen olisi jatkossakin turvattu. Tutkimusta kulttuurin hyvinvointia edistävästä voimasta on paljon, mutta siitä kuinka se järjestetään niin, että tekijä saa tarvitse-

mansa korvauksen, kovin vähän. Siksi tavoitteena ei ole hanketoiminta tai keilu, vaan pysyvä kunnallisten kulttuuri- sivistys- ja hyvinvointipalveluiden parantaminen.

Tulevaisuuden näkökulmasta tutkimusta voisi käyttää poikittaistutkimuksen osana, sillä tutkimuskysymys itsessään etsii ratkaisuja laajasti pyrkien vaikuttamaan eri yhteiskunnan alueisiin myös musiikkioppilaitosten ulkopuolella. Tutkimuskysymyksen ratkaisuihin vaikuttavia tekijöitä etsitään samaan aikaan myös muilla yhteiskunnan osa-alueilla ja nämä kaikki tulevat vaikuttamaan toisiinsa.

LÄHTEET

Ansio, H., Houni, P., Seppälä, P. & Turunen, J. 2017. Taide vahvistaa työhyvinvointia. Julkaisija: Arts Equal 3/2017, 2.

Ansio, H., Houni, P. & Turunen, J. 2018. Taidetoiminnan vaikutusten taloudellinen arviointi työyhteisöissä. Julkaisija: Työterveyslaitos ja Taiteen edistämiskeskus.

Erkkilä, J. 2014. Musiikin vaikutukset ovat merkittävämpiä kuin mitä yleisesti luullaan. Verkkolähde. Viitattu 5.2.2024. <https://www.teosto.fi/teostory/musiikin-vaikutukset-ovat-merkittavampia-kuin-mita-yleisesti-luullaan/>

Erkkilä, J. 1996. Musiikki ja tunteet musiikkiterapiassa: musiikin emotionaalisten vaikutusten kolmidimensiomalli. Suomen musiikkiterapiayhdistys ry.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen.

Finlex. Suomen perustuslaki, luku 1. Sivistykselliset oikeudet 16 §.

Verkkosivu. Viitattu 9.2.2024.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=perustuslaki#L2P16>

Finlex. Laki kuntien kulttuuritoiminnasta 8.2.2019/166.

Verkkosivu. Viitattu 10.8.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190166>

Finlex. Laki kunnan toiminnasta markkinoilla. 410/2015. Verkkosivu. Viitattu 23.12.2023.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150410#Pidm46434445891696>

Finlex. Laki valtiosuutta saavista musiikkioppilaitoksista 402/1987. Verkkosivu.

Viitattu 26.12.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1987/19870402>

Finlex. Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta. 29.12.2009/1704.
Verkkosivu. Viitattu 2.1.2024.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2009/20091704#Pidm46434451088528>

Gupta, U & Gupta B. S. 2014. Psychophysiological reactions to music in male coronary patients and healthy controls. Julkaisija: Institute of medical sciences, Banaras Hindu University, Varanasi Intia.

Hirvonen, H. 2019. Musiikin jättämä jälki ei katoa. Verkkosivu. Viitattu 5.2.2024.
<https://web.archive.org/web/20220429051413/https://yle.fi/uutiset/3-9349713>

James, W. 1904. The Journal of Philosophy, Psychology and Scientific methods, Vol. 1, No. 25, luku "The Pragmatic Method", 673.

Juntunen, M.-L., Kamensky H. & Turpeinen, I. 2021. Etsivä kulttuurityö lisää lasten ja nuorten kulttuurista osallisuutta. Verkkosivu. Viitattu 5.2.2024.
<https://web.archive.org/web/20210125072346/https://www.artsequal.fi/fi/-/toimenpidesuositus-etsiva-kulttuurityo-ennaltaehkaisee-syrjaytymista/1.5>

Jyväskylän yliopisto. 2015. Survey. Koppa-tietokanta. Verkkosivu. Viitattu 28.12.2023.
<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/survey>

Kallinen, T. & Kinnunen, T. n. d. Etnografia. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Toimittanut: Vuori, J. Verkkosivu. Viitattu 28.12.2023.
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/teoreettis-metodologiset-viitekehukset/etnografia/>

Kukkonen, H. 2018. Osaamisperustaisuus ja opettajan identiteetti. Tamk. Pysyvä osoite: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2018110116484>

Laitinen L. 2017. Vaikuttavaa? Taiteen hyvinvointivaikutusten tarkastelua. Turun ammattikorkeakoulun tutkimuksia 46, 27.

Lehtonen, S. & Selkee, J. 9.12.2020. Kuntien kulttuuritoimen talous. Verkkosivu. Viitattu 2.1.2024. <https://www.kuntaliitto.fi/blogi/2020/kuntien-otettava-aktiivinen-pelinrakentajan-rooli-kulttuurin-kentalla>

Mattila, M., Paaso, E. & Sivonen, J. 2003. Menetelmäopetuksen tietovaranto. Dikotominen asteikko. Julkaisija: Yhteiskunnallinen tietoarkisto, Tampereen yliopisto.

Oflazoğlu, S. & IntechOpen. 2017. Qualitative versus quantitative research. Kustantaja: IntechOpen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. n. d. Kuntien kulttuuritoiminta. Verkkosivu. Viitattu 10.1.2024. <https://okm.fi/kuntien-kulttuuritoiminta>

Opetushallitus. n. d. Musiikki taiteen perusopetuksessa 2017-. Verkkosivu. Viitattu 28.12.2023. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/musiikki-taiteen-perusopetuksessa-2017>

Pehkonen, M., Keskinen, A., Kiiveri, M., Saarikoski, H., Keinänen H.-L. & Paavilainen, H. Soiva opettajuus. 2022. Tunnekasvatus musiikin opiskelussa. Verkkosivu. Viitattu 28.12.2023. <https://esignals.fi/teemat/soiva-opettajuus-2022/tunnekasvatus-musiikin-opiskelussa/#62855886>

Pinola, M. 2016. Kun sanat eivät riitä, niin musiikkiterapia avaa nuoren tunnelukot. Julkaisija: Yle uutiset 14.12.2016.

Raudasoja, I. 2019. Musiikkiopiston opettajan osaamispositiot. Verkkosivu. Viitattu 18.12.2023. <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/musiikkiopiston-opettajan-osaamispositiot/>

Ruokonen, I. & Ruismäki, H. 2011. Musical interaction and lifelong learning: integrative and holistic musical activities increase the well-being of older people. Helsingin yliopisto, 6.

Silverman, D. 1943. Qualitative research. Ensimmäinen luku.

Suomen musiikkioppilaitosten liitto. n. d. Jäsenoppilaitokset 2020.

Verkkosivu. Viitattu 10.8.2023.

<http://www.musicedu.fi/wp-content/uploads/2020/01/Jäsenoppilaitokset-perustiedot-2020.pdf>

Tilastokeskus. n. d. Väestönmuutokset ja väkiluku alueittain, 1990-2022.

Verkkosivu. Viitattu 22.12.2023.

https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__synt/statfin_synt_pxt_12dy.px/

Tilastokeskus. n. d. Suhteellinen frekvenssi.

Verkkosivu. Viitattu 31.1.2024. https://www.stat.fi/meta/kas/suht_frekvenssi.html

Tutki hallintoa. n. d. Valtionosuuksien tarkoitus. Verkkosivu. Viitattu 23.12.2023.

<https://www.tutkihallintoa.fi/kunnat/kuntien-tilanneseuranta/valtionosuudet/>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta TENK. 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. TENK ohje 3/2019. Helsinki. Verkkosivu. Viitattu 9.2.2024.

Unkari-Virtanen L. n. d. Musiikin kuuntelukasvatus. Julkaisija: Opetushallitus

Verkkosivu. Viitattu 5.2.2024. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/artikkeli-musiikin-kuuntelukasvatus>

Valtioneuvosto. Esittävän taiteen valtionosuudet vuodelle 2024. n. d.

Verkkosivu. Viitattu 23.12.2023. <https://valtioneuvosto.fi/-/1410845/esittavan-taiteen-valuationosuudet-vuodelle-2024-on-vahvistettu>

Vehkalahti, K. 2008. Kyselytutkimuksen menetelmät ja mittarit. Kustantaja: Tammi, 35-38.

Vuori, J. n. d. Tutkimusetiikka ihmistieteissä. Julkaisija: Tietoarkisto, Tampereen yliopisto.

LIITTEET

Liite 1.

Kyselytutkimus kunnallisten musiikkiopistojen piirissä työskenteleville

19.9.2023

Tämä kysely on osa YAMK-opinnäytetyötä, jossa kartoitetaan kunnallisen musiikkioppilaitoskentän taiteellisen osaamisen hyödyntämistä osana kunnan palveluverkkoa. Kysely lähetetään kaikille kunnan esihenkilöille ja työntekijöille, jotka ovat osana musiikkiopiston toimintaa.

Osa 1

Muuttuva musiikkiopistokenttä

Usean musiikkiopiston alueella oppilasmäärä pienenee syntyvyyden laskiessa. On ennustettavissa, että virkatuntien täyttämiseksi varsinkin harvinaisempien instrumenttien opettajat joutuvat joko työskentelemään entistä laajemmalla alueella tai ottamaan koulutukseen kuulumattomia työtehtäviä vastaan. Ilman mitään toimenpiteitä on vaarana, että maaseutujen musiikkiopistojen soitinvalikoima yksipuolistuu ja lokationaalinen epätasa-arvo saavutettavuudessa kasvaa. Tutkimuksen näkökulma keskittyy musiikkipedagogin taiteellisen osaamisen laaja-alaiseen hyödyntämiseen. Vastaamalla autat luomaan tutkimustietoa, jonka pohjalta on mahdollista löytää uusia ratkaisuja, joissa osaaminen, halukkuus ja resurssit kohtaaisivat mahdollisimman hyvin. Kyselyyn vastaaminen vie noin yhdeksän minuuttia.

1. Asemani työpaikalla *

- Opetushenkilö
- Rehtori
- Sivistystoimenjohtaja
- Muu

2. Työskentelykuntani syntyvyys viimeisen seitsemän vuoden ajalta on käsitykseni mukaan *

- nousussa
- ennallaan
- laskussa
- en osaa sanoa

3. Työskentelykuntani on asukasluvultaan *

- pieni >40 000 asukasta
- keskiuuri 40 000-100 000 asukasta
- suuri <100 000 asukasta
- en osaa sanoa

4. Työni edellyttää viikottaista liikkumista paikkakuntien välillä

- kyllä
- ei
- Muu

5. Minulla on useita työnantajia

 kyllä ei Muu

6. Vastaa tähän kysymykseen vain jos vastasit edelliseen kysymykseen kyllä. Työskenteletkö useammassa paikassa ainoastaan toimeentulon takia, vai onko se ensisijainen toiveesi myös siinä tilanteessa, jos sinulla olisi mahdollisuus tehdä sama tuntimäärä vain yhdelle työnantajalle?

 mielummin yksi työnantaja mielummin useita työnantajia Muu

Osa 2

...

Työnkuva ja taiteellinen osaaminen

Vastaa kaikkiin kysymyksiin omasta näkökulmastasi, vaikka työnkuvasi olisi puhtaasti hallinnollinen.

7. Koetko voivasti vaikuttaa seuraaviin asioihin työpaikallasi?

	Erittäin huonosti	Melko huonosti	Neutraali	Melko hyvin	Erittäin hyvin
Oma työnkuva	☐	☐	☐	☐	☐
Oman työn ohjaaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Työtavat	☐	☐	☐	☐	☐

8. Koetko musiikkiopiston opettajien oman instrumentin taiteellisen osaamisen ylläpitämisen ja kehittämisen merkityksellisenä osana opetustyötä?

	Täysin merkitykseltöntä	Melko merkitykseltöntä	Neutraali	Melko merkityksellistä	Erittäin merkityksellistä
Opettajan taiteellisen osaamisen ylläpito ja kehittäminen on mielestäni	☐	☐	☐	☐	☐

9. Oletko toiminut itsenäisenä muusikkona opetusalueellasi? Esim. konsertit, häät, yritysjuhlat, yksityiset palvelutalot, yksityishenkilöiden tilaukset jne.

(Itsenäisenä muusikkona tarkoittaa tässä yhteydessä työskentelyä vapaalle sektorille, eli laskuttamalla omana itsenäsi, erillään kunnallisesta työstäsi asiakkaalle, joka ei ole kunta.)

Voit halutessasi kertoa millaisissa tehtävissä kohdassa "muu".

olen

en ole

Muu

10. Onko kunta ostanut sinulta taiteellista osaamista kunnan omaan tarpeeseen, esim. kunnalliset palvelutalot ja hoitolaitokset, päiväkodit, koulut, kunnan juhlat jne.?

Jos työskentelet esihenkilöstössä, oletko tehtävissäsi ostanut taiteellista osaamista kunnan omalta henkilöstöltä kunnan tarpeisiin, esim. kunnalliset palvelutalot ja hoitolaitokset, päiväkodit, koulut, kunnan juhlat jne.?

Voit halutessasi antaa lyhyen omakohtaisen esimerkin kohdassa "muu".

on ostanut

ei ole ostanut

Muu

Toimenkuvat ja resurssit

11. Tiedätkö työsi toteuttamisen kannalta tarvittavalla laajuudella, miten musiikkiopiston toiminta kunnassasi rahoitetaan?

	Erittäin vähän	Melko suurpiirteisesti	Riittävästi	Melko tarkasti	Erittäin tarkasti
Tiedän musiikkiopiston rahoituksesta	☐	☐	☐	☐	☐

12. Oletko joutunut ottamaan koulutustasi vastaamattomia työtehtäviä vastaan täyttääksesi virkavelvollisuutesi tunnit?

Jos työskentelet esihenkilöstössä, vastaa oletko joutunut antamaan koulutusta vastaamatonta työtä opetushenkilöstöllesi.

olen

en ole

13. Jos vastasit edelliseen kysymykseen "olen", millaisia tehtäviä sinulle on annettu tai millaisia tehtäviä olet antanut opetushenkilöstöllesi tuntien jäädessä vajaaksi?

Kirjoita vastaus

14. Jos opetustuntiasi eivät täytyisi, voisitko ajatella hyödyntäväsi taiteellista osaamistasi toimimalla esimerkiksi muusikkona kunnan hyvinvoinnin palveluiden parissa osana kuukausipalkkaasi?

Jos työskentelet esihenkilöstössä, vastaa voisitko ohjata tuntivajeesta kärsivän musiikkiopiston opettajan toimimaan taiteellisissa tehtävissä kunnan muiden hyvinvoinnin palveluiden pariin osana tämän kuukausipalkkaa.

Kirjoita vastaus

Tietämys organisaation osaamisesta

15. Valitse eniten kuvaava vaihtoehto

	Erittäin huonosti	Melko huonosti	Melko hyvin	Erittäin hyvin
Tiedän millaisesta osaamisesta kuntani musiikkiopiston opetushenkilöstön osaaminen koostuu.	☐	☐	☐	☐
Tiedän ketkä ovat lähimmät esihenkilöni/alaiseni ja mitä työtehtäviä heille kuuluu.	☐	☐	☐	☐
Koen, että osaamiseni vastaa työtehtäväni vaatimuksia.	☐	☐	☐	☐
Koen, että lähimmät esihenkilöni/alaiseni tunnistavat osaamiseni.	☐	☐	☐	☐